

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hóra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hóra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, január 20.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Gründolások Aradmegyében.
- Az első attack.
- Andrássy a királynál.
- A békepontok.
- A honvédelmi miniszter a székesfehérvári kardaférről.
- Öngyilkos iskolaigazgató.
- A bánya halottai.
- A t. Házból.
- Fosztogató banda az aradi kávéházakban.
- Megalakult az aradi gyermekbírószág.
- Az utcai leány gyilkosa.
- Kaland a vasúti hidon.
- Tarca: A divat. Írta: Ádám Éva.

Gründolások Aradmegyében.

Buttyin, január 19.

Azon alkalomból, hogy most következnék a kereskedelmi társaságok közgyűlései és rendre jelennek meg ezek mérlegei, az *Aradi Közlöny*-ben olvastam egy cikket, amely utmutatást kíván adni a felügyelő-bizottság tagjainak az ellenőrzés tekintetében és a mely kívánatosnak jelzi, hogy a felügyelő bizottság tagjai a könyvelés elemeihez értsenek. Kétséget nem szenved, hogy közgazdasági és sok jogos magánérdek fűződik ahhoz, hogy a kereskedelmi társaságok keletkezése és működése valamely gazdasági érdekekkel kapcsolatos legyen, — továbbá becsületesen és hiven szolgálja hitelezőinek és tagjainak a társasághoz fűződő összes érdekeit. A kereskedelmi törvény ide vonatkozó rendelkezései: a törvényszéki hatáskör, igazgatóság, felügyelő-bizottság, közgyűlés,

a könyvvezetés és a mérlegkészítés szabályai stb. mind a fentebbi fontos érdekek szolgálatára rendelvek. Ezen rendelkezések szigorú betartása és a betartásukra való gondos felügyelet és ellenőrzés van hivatva megakadályozni a visszaéléseket és megelőzni a hitelezők és részvényesek károsodását.

Mellőzöm annak a kifejtését, mennyire szükséges az igazgatóság és felügyelő-bizottság tagjainak helyes kiválasztása, a tisztviselők megbízhatósága és hűsége, mennyire szükséges a helyes, az egyes ügyleteket hiven visszatükrözőtető könyvelés. Mellőzöm annak a fejtegetéseit, mennyi és milyen visszaéléseket és bűnös manipulációkat követhet el az igazgatóság és a tisztviselői kar, — milyen felületesen és mily vétkes könnyelműséggel járhat el a felügyelő-bizottság, mert ezekre nézve volt alkalma az olvasónak már számos büntetőpör ismertetését, tárgyalását olvasni. E helyütt arra a nagyobb érdeklődésre számot tartó körülményre kívánom a figyelmet irányítani, hogy a kereskedelmi törvény intézkedéseinek mellőzését, nem helyes vagy felületes alkalmazását oly részről is tapasztaltam, ahonnan legkevésbé volna gondolható és ahol annak legkevésbé szabadna előfordulnia: a bíróság részéről.

A bíróság jogosult és kötelezett a kereskedelmi társulatnak a kereskedelmi cégjegyzékbe való bevezetése előtt a törvényben körülírt alakszerűségek betartását és az alapszabályokat

beható megvizsgálás tárgyává tenni; különösen és főleg ügyelni köteles, hogy az alapszabályokban is feltüntetett alaptőke (részvénytőke) tényleg és valóban biztosítva van-e és annak legalább 30 százaléka befizettetett-e. Ha a bíróság csupán ez utóbbi két körülmény vizsgálata tekintetében jár el helyesen és lelkiismeretesen, máris csaknem teljesen ki van zárva a szélhámós és teljesen vagyontalan részvénytársaság keletkezése, vagyis — miként kereskedői műnyelven mondani szokás — a *gründolás*. A gründolt részvénytársaság szerfölött veszélyes, mert vagy már keletkezése percétől kezdve a vezetőségnek jogosulatlanul és bűnös uton való vagyonszerzése céljából a nagy közönség tudatlan, tapasztalatlan és járatlan részének becsapására és megkárosítására indul, vagy pedig merész vállalkozásokra szánja magát, de nem akként, miként a kereskedői tisztesség azt előírja, hogy az esetleges vállalati veszteséget viselni fogja, hanem akként, hogy neki veszíteni valója — miután vagyona már keletkezése idején csekély vagy semmi sem volt — ne legyen. Szélhámósok és csalók sajnos mindig voltak és vannak most is. Nagyobb baj ennél az, hogy a szélhámós vállalat a közhitelű cégjegyzék hivatalos adataiba és a bíróság köntösébe kapaszkodhatik. Milliókat és százezreket — aszerint, amint a szélhámosság kisebb vagy nagyobb kaliberű — tüntet fel alaptőkeként az alapszabály és a bíróság által vezetett

A divat.

Írta: Ádám Éva.

Mint valami szines, virágos, szeszélyesen kigyózó szalag, úgy húzódik végig az emberiség fejlődés történetében a divat. A legvéresebb harcok századának ép úgy megvan a maga bizarr tetszvágya, mint a rokokó-világ bájos, tulraffinált, elkényeztetett gyermekének. Való igaz, hogy a divatot mindig egy-egy elpalástolni való testi hiba, vagy ellenkezőleg valamely szépség kidomborítására való vágy teremtette meg. S ebben az igyekvésben már ott lappang valami gyöngye, halavány vonása a szépérzéknek, a művészetnek. S eltekintve egy „isteni diva” teljesen hóboritos extravaganciájától, mely a kevésbé egyénietlen lelkekben követőkre talált: mégis be kell látnunk, hogy bizonyos összefüggés van a kor eseményei s a fel-felbukkanó divat közt. S divatjában elárulja minden nép: önmagát. Hogy pazarló-e, vagy praktikusan okos; kellemesen természetes-e, vagy erőltetetten affektáló; érzéseiben, nemzeti sajátágaiban.

Ma már minden európai, minden kulturényre ugyanegy divat kötelező, az, amit Páris szeszélye, gazdag előkelősége előír.

Próbálnák meg a divaton kívül bármi más dologgal elérni azt, hogy amit ma Páris kulturája megteremt, pár hét alatt utánózza Európa minden kis falucsakaja! Az ember minden-

kor ilyen formájú volt, mióta ember a neve. Fej, törzs, karok, lábak. És erre a csekély számú testrésze hányféleképp lehetett már felaggatni a szövetet! A férfidivat meglehetősen ideje, pár évtized óta lényegesebb változaton nem ment át. S mily komikus! Egyszínben, olykor egy szabásban látjuk öt bálban, temetésen, vagy az esküvőjén! A férfi ruházatkodás meglehetősen szürke, színtelen dolog. Semmi poezise nincs, sem kifejező képessége. A legnagyobb gavallér, vagy világi fényűzése is oly dolgokban éri el tetőpontját, hogy attól ugyan el nem káprázik az ember szeme! Arról nem szólok most, hogy ez így jó-e, vagy rossz. Így illik egy férfi egyéniségéhez, vagy nem. Csak arról beszéljünk: milyen a férfi és milyen a nő a divatban.

Való igaz, hogy egy reggeli, takarító női ruha melegebb, szinesebb, kedvesebb látvány: — nem csak a férfi szemével nézve! — mint egy vőlegényi frakk. Nem igaz? Keressük a divatot a régi időkben. Gyakran elhúzem az Arpad kori ősmagyar viseletet. Kutató lélekkel keresem benne az egyénit. Azokhoz a nyers, vaserős, acélizmu vörivő alakokhoz illenek-e más, mint a páncél, a sisak! Nehéz, zord prémekek vállra vetve, őslényekhez illő hatalmas eszímákra olykor bokáig érő rojtosvégű szoknyaszerű ruhadarab. A másik, mint egy medve oly nehézkesen lépked a tetőtől talpig prémes ruházatban. E komoly, nehéz öltözködés disztiményeire, ékszereire már ott büszkélkedik a tu-

lipán formájú magyar motívum. Mintha hirdetni akarná a szelidebb hajlamokat. A XII. és XIII. században már alig különbözik a férfi és a nő ruházatkodása. Bokáig érő, mély ráncu szoknyaszerű egybeszabott ruha, derékban színes széles örvél. Az ezen lévő dísz ismétlődik a ruha alján és a nyak körül. Még a kalap, vagy főveg is teljesen egyforma. Egyenes, széles karimájú, mely mélyen a honlokra van húzva.

A XIV. században hirtelen óriási nagyot változik a divat. Eltűnnek a bő, mélyráncu szoknyák. Leveti azt a férfi, hogy teljesen elmentés ruhát öltön. E korban a férfi szorosán, de minden szálában szorosán a testhez simuló ruhában van. Minden hajlását pontosan követi a testnek. Csak az a furesa, hogy a ruhákban mozogni tudtak. Pedig a sólyom-vadászatoknak ez a regényes kora.

A női ruha plasztikus, nemes vonalakban tűnik elő. Egybeszabva. Nehéz selyem az anyaga, magyar motívumokkal gazdagon. Felső testhez teljesen hozzá tapad ez is, mint a férfi ruhája; de deréken alul festői szép redőzetben simul a termetre, szinte egy kis uszályt képez alul. A nő fején a mostani püspöki kis kerek fővédőhöz hasonló dísz nyugszik a konty helyén, melyet alul a szabadon aláomló haj, mint egy aranyfátyol emel alá. Azonban férfiaknál gyakran látjuk még az előbbi századok kedvelt divatját, a szoknyaszerű redőzetet.

E ruhák szövete olykor tarka-barka virá-

cégjegyzék, valójában pedig a bejegyzett társaságnak már a bejegyzéskor egy fillér vagyona nem volt.

Az alább felhozott két konkrét eset tanúsítja, hogy az illető bíróság két részvénytársaságot, az egyiket 2.400.000 korona, a másikat 200.000 korona alaptőkével annak idején bejegyzett, holott egy fillér vagyona nem volt. A két eset annál súlyosabb természetű, mivel az alaptőkének a fent megjelölt nagyságban való feltüntetésére oly ravasz fondorlatról, a mely a bíróság félrevezetésére alkalmasnak minősíthető, beszélni nem lehet. Egyszerűen a bíróság igazolás nélkül oly vagyon tárgyra nézve, a melyek az alaptőke gyanánt lettek feltüntetve, sem azt nem kutatta, hogy ama vagyontárgyak léteznek-e, valóban a társaság tulajdonai-e, sem azt, hogy mit érnek. Ily eljárás mellett nincs kizárva, hogy alaptőke gyanánt idegen, — sem az alapítók, sem a társaság tulajdonát képező — dolgok lesznek feltüntetve és nincs kizárva, hogy értéktelen dolgok óriási értékűnek lesznek feltalálva. A gyakorlatban: óriási kiterjedésű ingatlanok alaptőkeként jelöltetnek ki, holott azok például a nagyváradi káptalan tulajdonai, vagy egy 100 koronát érő dolog 100.000 korona értékűnek vétetik. Nincs kétség tehát abban, hogy a bíróság úgy a tulajdon, mint az érték tekintetében beható vizsgálatra és kétségtelen bizonyíték bekövetelésére van kötelezve.

Ezek után térjünk reá a kétesetre:

1. A néhai *borossebesi bányamű részvénytársaságot* ezelőtt körülbelül hat évvel, a budapesti kereskedelmi és váltótörvényszék 2.400.000 korona alaptőkével bejegyezte. Ezen 2.400.000 koronából két millió feletti értékben több rendbeli bánya, zárt kutatómánya és telekkönyvileg megjelölt ingatlan van mint alaptőkerész feltüntetve. Midőn az 1904. évben a most említett nagyhirű és gazdag részvénytársaság ellen néhány ezer korona megítélt

követelés behajtása végett az alaptőke gyanánt megjelölt vagyontárgyakra végrehajtást vezettem, megdöbbentem, mikor a nagybányai bányakapitány-ság a nagybuttyini kir. járásbíróságot arról értesítette, hogy azok a bizonyos bányák a részvénytársaság tulajdonát nem is képezték és mikor az ingatlanokra nézve a belényesi tkvi hatóság hason értesítést adott. A helyzetet vizsgálatalanabbá tette az, hogy a budapesti székhelyen a hivatalos helyiség egy kis bérelt szoba volt, de ott a végrehajtó egyáltalán semmit sem talált.

2. *Dud* aradmegyei községben van egy festékgyártásra alkalmas, a község tulajdonát képező, de bérbe adott földtelep. Ezen földtelepre vonatkozó bérleti jog vitás vagyis kétséges, hogy kié. A nyitrai törvényszéknél — Aradra a gründolók nem szeretnek jönni — 14557—1908. szám alatt be lett jegyezve egy 200.000 koronás alaptőkéjű részvénytársaság. Ezen alaptőke akként képződik, hogy a fenti vitás bérleten levő bánya kihasználási joga 380.000 korona értékben megvásárolva lett az alapítóktól akként, hogy a vételárra az egész 200.000 korona fordítatik és a részvénytársaság adós marad az alapítóknak, kik a bányát mint sajátjukat adták át, — 180.000 koronával. Hogy miért ér a jelzett bérlemény, illetőleg bányának kihasználási joga 380.000 koronát, azt nagyon bajos megállapítani, tény azonban, hogy ezen 380.000 korona értékűnek vett bérlemény tulajdona kétséges. De még ezen kétséges tulajdonjog sem a részvénytársaságé, mert a bejegyzett alapszabályok szerint az alapítók a bányát, vagyis a részvénytársaságnak az ez által máris elvállalt és fizetni kötelezett 180.000 korona adóssággal terhelt vagyonát minden megtérítés nélkül elvehetik akkor, amikor a vagyonra legnagyobb szükség lenne, t. i. csőd, végrehajtás, felszámolás és fizetési képtelenség esetén. Ime tehát egy rész-

vénytársaság, melynek vagyona már a bejegyzéskor nincs, ellenben van neki 180.000 korona tartozása. Ha ennek a háttére komoly nem lenne, ezen a dolgon csak kacagni lehetne. Ezen sajátságos részvénytársaságot illetőleg a következő tartalmu levelet kaptam Nyitráról:

Nyomatékos okaim vannak azon feltevésre, hogy . . . a 24.000 korona (ennyi készpénz befizetése lett kitüntetve) tényleg nem lett az alapítók kezéhez kifizetve és az aláírók illetve a részvényesek csak azért szerepelnek, hogy a törvény intézkedései formailag betartassanak. Tekintettel az alapítóknak azon jogára, hogy ők a társaság fizetési képtelensége, felszámolása, vagy csődje esetén a vételtől minden visszatérítési kötelezettség nélkül elállhatnak, — nyilvánvaló, hogy a társaságnak semmi vagyona nincsen.

Ha ezen cikkem kevesbiteni fogja a gründolások számát és nagyobb körültekintésre fog serkenteni, célomat elértem.

Dénes Jakab dr.

Az első attak.

A képviselőház ülése.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, január 19.

A társadalom minden rétegében ellenzésre talált az új adóreform, amely ellen harcot hirdettek a merkantilisták és az agráriusok egyaránt. A képviselőházban ma már szó volt a reformról és Sándor Pál intézte az első attakot ellene. Igaz, hogy még csak arról volt szó, vajjon kitűzzék-e az adóreformot a képviselőház holnapi ülésére. De már is vita keletkezett körülötte.

A Ház mai üléséről ezt jelenti fővárosi tudósítónk:

Justh Gyula elnök kevéssel 10 óra után nyitja meg az ülést. Az érdeklődés ma már nagyon megesappant, alig 30—40 képviselő van a teremben. A folyosók is néptelenek. A kormány részéről Wekerle, Günther, Apponyi gróf és Jekelfalussy vannak jelen.

gos, mint pl. a korunkban ismeretes törökös szövet. És igen kedvelt az elől, vagy oldalt felhasított, nyitott szoknya is. Mátyás király idejében a férfi is, a nő is mentét viselt. A nő fején hegyes süveg, melynek esucsáról hosszú tömött csipke vagy fátyol omlik alá a ruha hosszában. Mátyás királynak olyan nehéz selem dolmányai vannak, oly nehéz, gazdag, tömör, igazi fejedelmi himzéssel díszítve, hogy azok a női kézimunka remekei maradnak a divat történetében. Tiszta magyar ornamentika, gazdag szinpompa.

A XVI. században a férfi fején büszke nehéz tollak lengenek; a nő beköti a fejét, kendővel vagy fátyollal. Dereka igen rövid, ruhája uszályba nyulik. A XVII. században legváltozatosabb a férfi divat. Néha teljesen a nőéhez hasonló ruhában van, máskor atilla szerű kabátban, aztán valami törökös zagyva keverékben, majd nemes büszke szépséges mentében.

A női ruha már alaposan huz a krinolin felé s a nyakon irtalmatlan nagy bodordisz vagy plissészerű fodor éktelenkedik. Vagy „Stuárt” gallérnak ismert otromba valami. A szövetek mintája erősen virágos. A fején kis csipke fejkötő. És a kézben már keztyű és legyező. A használatban való kacérkodás és legyezővel való visszaélés csak újabb asszonyi találmány.

E század vége felé már az ugynevezett vállderék használatos. És megjelenik a párta.

Hogy örök szimboluma maradjon a lányságnak. A Zrinyi Ilona büszke szép magyar divatját mindenki ismeri; valamint a Kisfaludyak nekünk oly kedves öltözeteit is.

Hogy a XVIII. századtól kezdve micsoda merész ugrásokat tett a női divat: azt rövidesen nem lehet jellemezni. Az egy külön tanulmány. Néha kacagtatóan komikus, néha idegen, néha sajátosan nemzeti, néha ellen-szenves, néha bájos. Olyan bájos, kedves női viseletet, mint 1820—48-ig viseltek, alig ismernek. A hosszú vállnak nevezett szabás valami nemes hajlást ad az egész alaknak.

Örök kár, hogy a magyar asszony típusa elveszőben, a magyar jelleg eltűnőben. Öltözködésünk és társas életünk elvesztette magyar vonatkozását. Az ugynevezett magyar világgal megszűnt mindez. Hanem, ha a történelmi idők jellege és kora lejárt a divat terén: most elkövetkezett a divatban az, amire csak azt mondhatom: festői. Annyira szeszélyes, hogy már nem is nevezhető ruházkodásnak.

A mai divat egy excentrikus felvillanás. A vonalak játéka, tekerőzése, pajzánsága. Ropant sok költészetet látok a mai divatban. Csak sárba ne tipornák. Az őli meg a divat poezisét, hogy boldog-boldogtalan töri magát érte. Amilyen csudaszép ez a divat a fényben, a megfelelő gazdagságban, előkelő termekben, olyan nevetséges ha szegény ember adja utána magát. Soha jobban, mint ehhez a divathoz, szük-

séges a keret. Némelyek irtóznak és végtelenül ostobának tartják ezt a divatot. Pedig az izlésnek, az egyéniségnek soha akkora szerep nem jutott a nőnél, mint ma. Beleviheti a gazdagságát, a kedélyét, a fantáziáját. Általában rendkívül szeretem az oly divatot, mely mint a mostani is, kiadja ugyan az alak formáit, de valami szelid légysággal öleli azt körül a szövet.

Oly közönséges tud lenni néha a nő a maga éles körvonalával. Ilyen bájos keretet, mint a mostani, derékvonalat eltüntető magas alj, régen nem nyert a női test. Szinte ideálizálja, valahogy úgy megfinomítja, megnemesíti egész alakját.

Festőien szép ez a divat. Van benne valami, ami uri, választékos. Szinte fáj, hogy rövid időn tönkre fogják tenni . . . Mert sokan nem tudják azt, hogy egyéniség kell mindenhez!

Egyéniség nélkül silány, élettelen gyári portékává válik minden s csak oly ember érezheti jól magát ily környezetben, kinek lelke nem ismer egy melegebb, színesebb, diszkrétebb egyéni világot, amelynek még a divat sablonos formái közt is meg van a joga arra, hogy a maga lelki finomságai szerint alakítsa azt.

(Bizottsági választások.)

A jegyzőkönyv hitelesítése, elnöki előterjesztések és irományok bemutatása után névszerinti szavazás után megejtették az üresedésben levő bizottsági tagsági helyekre a választást. Bizottsági tagok lettek a földmívelési bizottságba: Gaál Gaszton, Senyey Miklós báró, Thoroczky Viktor. igazságügyi bizottságba: Bizony Akos, Duchon Odón, Nagy György, kérvényi bizottság: Fried Lajos, Uray Miklós, kivándorlási bizottság: Nadányi Károly, Pilsy István, könyvtári bizottság: Eötvös Károly, közigazgatási bizottság: Csépany Géza, mentelmi bizottság: Botzenhardt János, munkásügyi bizottság: Solymossy Endre, naplóbíró biz.: Liphay Sándor, pénzügyi biz.: Bizony Akos, Szentiványi Árpád, közgazdasági biz.: Mansdorf Géza báró, számvizsgáló biz.: Mádi-Kovács János, Schriffert József, bíráló biz.: Szappanos István, bankbizottság: Babocsay Sándor, országos ipartanács: Hlatky-Schlichter Lajos, közoktatási biz.: Bozóky Árpád, Szentkirályi Zoltán, választójog-reform bizottságba Bizony Akos.

(Apróbb ügyek.)

Az interpellációs könyvből Pető Sándor és Szathmari Mór jegyezték be sürgős interpellációt a resicai és ajkai bányakatasztrófa dolgában, melyre az ülés végén tér át a Ház.

Héderváry Lehel referál Harambatics Ágoston mentelmi ügyében, a bizottság nem javasolja a kiadatást.

Kálosi József kéri a „Hrvatska“ inkriminált cikkének felolvasását, ami miatt Harambaticsot kikérik a Házról.

Héderváry Lehel megnyugtató kijelentése után Kálosi visszavonja kérését.

A Ház nem adja ki.

(Izgalmas viták.)

Következett a holnapi ülés napirendjének megállapítása. Justh elnök javasolja az adóreform tárgyalásának napirendre tűzését.

Sándor Pál: A napirendhez kér szót. Tiltakozik az adóreform napirendre tűzése ellen, mert a javaslat kellően előkészítve nincs.

Egy hang: De csak a Lipótvárosban.

Sándor Pál: A függetlenségi pártban is sokan vannak, kik ápolják véleményét. Hivatkozik arra, hogy a belpolitikában bizonyos válság van, továbbá a külpolitikai helyzet sem megnyugtató. A függetlenségi párt két óra hosszat foglalkozott a javaslattal, mely idő arra sem elég, hogy a javaslatot elolvassák.

Heinrich Antal: Polemizál Sándor Pállal, kijelentvén, hogy nincs igaza akkor, amikor azt állítja, hogy a javaslat nincs előkészítve, mert azt nyomtatásban megkapta minden képviselő hetek előtt, a pénzügyi bizottság jelentésével együtt. Kijelenti, hogy az adójavaslat nem politikai kérdés, tehát Sándor Pál azon kifogása, hogy a belpolitikai helyzet bizonytalan, nem elég súlyos érv arra, hogy a javaslat ne tárgyalassék.

Polónyi Géza: (Balpártiak kiabálnak: házszabályokhoz!) Kijelenti, hogy a pénzügyi bizottság jelentését a szünet alatt osztották szét a képviselők között, az indokolást pedig tegnap osztották szét, tehát senki sem állíthatja, hogy a javaslat kellően előkészítve. A városi képviselők által alakított bizottság albizottsága tegnap tárgyalta a javaslatot, a plénum elé csak ezután fog kerülni, hogy volna akkor ez a javaslat kellően előkészítve. Indítványozza, hogy a napirendre tűzés: szombatig halasztásuk el.

Beniczky Odón: Hozzájárul az elnök napirendi javaslatához, mert a javaslat az adóarányos megosztásait célozza és végre megszünteti az adóbevállásoknál üzött visszaéléseket. Továbbá kongrua javaslat már megérett a plénum előtti tárgyalásra és azt mielőbb le kell tárgyalni. Kéri a miniszterelnököt, mikor kerül ez az ügy tárgyalásra?

(Wekerle az adóreformról.)

Wekerle Sándor: Kijelenti, hogy a kongrua 1908-tól kezdve a Ház felhatalmazása alapján már adminisztratív folyósítva lett. Amint az adóreform letárgyalta a Ház, a kongrua javaslat tárgyalása fog következni. Sándor Pálnak azt válaszolja, hogy érvei a halasztásra nézve nem komolyak. Polónyinak válaszolja, hogy az adóreform javaslatról egész irodalom fejlődött, mely vetekedik a külföldi irodalom-

mal. Letárgyalta a pénzügyi bizottság 16 ülésén át, ott nem láttam Sándor Pált.

Nagy György: Mert kizárják az ellenzéket a bizottságokból.

Farkasházy Zsigmond: Családiasan tárgyalják a javaslatokat.

Wekerle Sándor: Már kurtoazisból is hozzájárul a javaslatnak néhány nappal való kitolásába, azonban kéri, hogy a pénzügyi bizottság jelentését tüzzék ki a holnapi ülés napirendjére.

(Konfliktus az elnökkel.)

Sándor Pál személyes megtámadtatás címén kijelenti, hogy azért nem jelent meg a bizottsági tárgyalásokon, mert ott az ellenzéki hangot nem türik meg.

Pilsy István: A házszabályokhoz szól és azt magyarázza, hogy a napirendhez joga lett volna szólni.

Elnök kijelenti, hogy nyílt ülésen Pilsy nem jelentkezett.

Pilsy: Az elnök ur közbeszólására . . . (Oriási habota, gúnyos taps.)

Elnök (dühösen): Azoknak, akik gúnyosan tapsoltak, megjegyzem, hogy az elnökök joga van bárkit, bármikor félbeszakítani.

Pilsy: Tehát házszabálysértést nem én, hanem az elnök követett el.

Elnök: Ez nem felel meg a valóságnak, ezért rendreutasítom.

Pilsy: Amit mondtam, az igaz . . .

Elnök: Nem igaz.

Pilsy: Furcsa, hogy az elnöki székben ilyen szó hangzik el.

Elnök: Kimagyarázó nyilatkozatot tesz.

Ezután áttértek az interpellációkra, amelyekről külön cikkben írunk.

Andrássy a királynál.

A bank és a választóreform. — Forrong a balpárt.

— Távirati tudósítás. —

Arad, január 13.

Ma délelőtt Andrássy Gyula gróf belügyminiszter kihallgatáson jelent meg a király előtt. Az audienciáról mindössze annyi pozitív tényt jelenthetünk, hogy azon a választóreformról és a bankkérdésről volt szó. A többi, ami nyilvánosságra kerül e kihallgatással kapcsolatosan, csak kombináció, amelyet azonban közölnünk kell, mert nagyon jellemzők a mostani politikai viszonyokra.

Mai távirataink a következők:

A mai kihallgatás.

Bécsből táviratozzák: Andrássy Gyula gróf belügyminiszter tegnap este 9 órakor Bécsbe érkezett és a bankgassei magyar házban szállott meg. A belügyminiszter ma délelőtt fél 11 órakor Schönbrunnba ment, ahol 11 órakor külön kihallgatáson jelent meg a király előtt. Andrássy Gyula gróf e kihallgatáson — félhivatalos jelentés szerint — tárcája ügyeiről tett jelentést.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter jelenlegi bécsi tartózkodása és kihallgatása Schönbrunnban kizárólag a választói reform kérdésével áll összefüggésben. Nem a javaslat érdemleges kérdéseiről van szó, hanem csak arról, hogy a választói reform tárgyalását a magyar képviselőházban mikor kezdjék. A *Wekerle-kormány hosszas megfontolás után elhatározta, hogy a választói reformot a bankkérdés elintézéséig elhalasztja*. Wekerle Sándor ezt az álláspontot tényleg már a legutóbbi kihallgatása alkalmával jelezte, amikor az országgyűlés munkaprogramjáról tett jelentést. Kifejtette a királynak, aki azonban akkor ugy látszik, ama kívánságának adott kifejezést, hogy hallani akarja ebben a kérdésben Andrássynak a véleményét is, mert a választói reform az ő reszortjába tartozik és így az ő

felfogása mérvadó. Ezért utazott Andrássy most Bécsbe.

Az egységes párt.

Más, igen jól informált forrás így okolja meg a belügyminiszter bécsi útját:

— Andrássy Gyula gróf belügyminiszter mai bécsi útja a választói reform tárgyalása időpontjának megállapításával függ össze. Andrássy gróf tudvalevőleg kezdettől fogva arra az álláspontra helyezkedett, hogy a választói reform csak akkor kerülhet napirendre, amikor az általános politikai helyzet már teljesen tisztázódott, vagyis, amikor a fuzió következtében a kormány mögött a koalíció helyett *egységes párt áll*. Ezért dolgozott Andrássy gróf olyan buzgalommal azon, hogy konszolidált helyzetet teremtsen és ezért igyekezett a fuziót a katonai kérdések megoldása alapján létrehozni. Mint-hogy azonban ez a terve nem vezetett eredményre, mert a függetlenségi párt a fuziót csak az önálló bank megvalósítása alapján hajlandó elfogadni, Andrássy gróf ezt az alapot is elfogadta a helyzet tisztázására. Andrássy grófnak ez az álláspontja azonban találkozott a függetlenségi párti fölfogással is, amely viszont a bankkérdés megoldását igyekszik siettetni azzal a fenyegetéssel, hogy amíg az önálló magyar jegybank 1911-re való felállítása biztosítva nincs, sem a választói reformot, sem az annexiós javaslatot nem tűzi napirendre. Ezen az alapon jött létre a pénteki minisztertanács az a határozat, hogy a képviselőház napirendjére — az adóreform és az ujoncjavaslatokon kívül — csak a már előkészített és politikai szempontból indifferens javaslatokat tűzik. Ilyen értelemben tett Wekerle Sándor miniszterelnök is szombaton előterjesztést a királynak a parlament munkarendjére vonatkozólag. És ezen a szombati audiencián történt aztán, hogy — minden valószínűség szerint az osztrák kormány befolyása alapján — a király úgy vélekedett, hogy a bankkérdés semmiképpen sem hátráltathatja a választói reform elintézését. A bankkérdés szerinte gazdasági kérdés, már pedig a paktum értelmében a két államot érintő gazdasági kérdések a két kormány közötti egyetértéssel oldandók meg, ha pedig megegyezés nem jön létre, marad a status quo ante. Így tehát a választói reform elintézését ettől a feltételtől függetleníteni kell. Wekerle Sándor miniszterelnök a király eme állásfoglalásáról rögtön értesítette Andrássy Gyula gróf belügyminisztert, aki viszont nyomban kihallgatásra jelentkezett a királynál. Ebből az információból kitűnik, hogy az az álláspont, amelyet Andrássy Gyula gróf képvisel, tulajdonképpen az egész magyar politikai világnak is álláspontja. Az egész közvélemény érzi és tudja, hogy a választói reformot csak egységes többség intézheti el és az egész közvélemény osztozik abban a fölfogásban, hogy ezt a korszakos reformot nem szabad pártpolitikai hangulatok hatásának kitenni. Andrássy Gyula gróf éppen ezért kért kihallgatást a királytól, hogy a felség előtt kifejtse ennek az egyedül helyes álláspontnak igazságát és eloszlassa az uralkodó esetleges aggályait, amelyeket különben is az osztrák kormány éleszthetett föl, nagy érdeke lévén, hogy Magyarországon lehető zavart idézzen elő.

Az osztrákok a kartelbank ellen

Bécsből jelentik: A német szabadelvű pártok ma este értekezletet tartottak, amelyen hevesen kikelték a magyarok ama törekvése ellen, hogy kartelbank létesüljön. Elhatározták, hogy holnap a parlament elé sürgős indítványt terjesztenek, amelyben til-

takoznak a kartebank létesítése ellen. Azt kívánják, hogy külön bankja legyen Ausztriának és külön Magyarországnak.

A balpárt forrongása.

A balpárt tegnapi értekezletéről rövidke tudósítás jelent meg. Annyi esemény, hogy ott eszmecsere folytattak. Pedig igen jelentős esemény játszódott le, amelynek súlyos következményei lehetnek. A kormány tudvalevően tizenegy helyet kínált a balpártnak az egyes bizottságokba. Megtoldván azzal az ígérettel, hogy mihelyt a fontosabb bizottságban hely üresedik meg, oda is bevalaszhatnak tagot a balpártból. A fontosabb bizottságokban: a választójogi és pénzügyiben bekövetkezett az üresedés egyes képviselők elhunytával vagy lemondásával. Mégis, a jelölt értekezleteken a balpártiak közül nem jelöltek senkit, sőt a mai ülésen csak egész jelentéktelen bizottságokba juttatták be a balpártiakat. A pártnak e mellőzésre az a határozat volt a válasza, hogy *összes bizottságot állásáról lemond.* E határozatról Nagy György képviselő értesíteni kívánta a függetlenségi párt alelnökét, Hoitsy Pált, ami ma délelőtt meg is történt. A balpárt tehát kilép a bizottságokból, amelyekben most már, mintán a nemzetiségiek is kiléptek, *nem lesz ellenzéki.*

A BEKEPONTOK

A balkáni bonyodalom. — Pallavicini örgróf tervezete.

— Távirati tudósítás. —

Arad, január 19.

Londonból jelentik: A jegyzőkönyvi tervezetnek, amelyet Pallavicini a portának átnyújtott, kilenc szakasza van. Az egyes szakaszok a következők:

Az első szakaszban az foglaltatik, hogy Ausztria-Magyarország lemond a novibazári szandzsákról.

A második szakaszban a monarchia kötelezi magát, hogy a tervezet aláírásától számított három éven belül Bosznia-Hercegovinából kivándorolni óhajtó mohamedánoknak nem fog akadályokat gördíteni az útjába.

A harmadik szakasz a teljes vallásszabadság biztosításáról szól.

A negyedik szakasz a kárpótlás összegének, a két és fél millió török font kifizetésének módjait tárgyalja.

Ötödik szakasz: Ausztria-Magyarország kötelezi magát Törökországgal kereskedelmi szerződést kötni.

Hatodik szakasz: Törökországban az osztrák-magyar postahivatalok megszüntetendők.

Hetedik szakasz: Ausztria-Magyarország biztosítja Törökországot, hogy a balkán-konferencián támogatni fogja.

A nyolcadik és kilencedik szakaszt még nem tették közzé. Hir szerint arról van benne szó, hogy Ausztria-Magyarország lemond a katolikus albánok protektorátusáról. Abból, hogy Pallavicini örgróf sietett a tervezetet Bécsbe elküldeni, azt következtetik, hogy a tervezetet Konstantinápolyban hajlandók elfogadni.

A Novodny-Listi-nek jelentik Belgrádból: A szkupstina tárgyalásait és a kormányválság megoldását elhalasztották. Azt hiszik, hogy Protics lesz az új kormány elnöke. Protics már hosszasan tárgyalt az új radikálisok vezetőivel és a beteg Pasicscsal.

Milanóból jelentik: Luzzatti elnöklésével a kereskedelmi kamarában az olasz-török komité gyűlést tartott, amelyen három szenátor, több képviselő, valamint a kereskedelem és

ipar több képviselői vettek részt. Luzzatti beszéde után, amelyben a komité céljait fejtegette, rövid vita után egyhangulag a gyűlés a következő napirendet fogadta el: A kamarában ma összegyűltek azt a kívánságukat fejezik ki, hogy a Törökország és Olaszország közti barátság mind szorosabbá alakuljon és üdvözik az olasz-török komité kezdeményezését.

A T. HÁZBÓL.

*

Politikai anekdoták.

A képviselőház ülésének mai, második napján kezdett élénkülni a politikai élet. A képviselők csoportokba verődve vitakoztak, élcelődtek. Különösen Polónyinak volt ma nagyon jó kedve. A folyosó finom szőnyegcím sötétliva nagyokat nevet. Előre örül valaminek, de nem tudja, hogy minek. Pedig furcsa ez a jókedv. Az újságok most már csak úgy írnak róla: a bukott. Bánffyról írtak így annak idején, amikor leszorult a politikai hatalomról. De Bánffy is föltámadt, bár nem nagyon és Polónyi is evickél, bár nehezen. Akárcsak a Nyitra vizében a harsák, amelyekre olyan nagy horgokkal szokott leselkedni. Egyáltalán, horga nála mindig van.

— Minek örül úgy Polónyi? — kérdezte Szász József, a komáromi képviselő.

A naiv kérdésre Sebestyén József, az újpárt ravasz, mindentudó titkára felelt meg:

— Hát nem sejtetted az okát? Ugy látszik, biztosra veszi a kormány bukását. Ugy csinál ő is mint a házassodó sváb legény. A sváb a lakodalma napján alig bírt jókedvével. Folyton röhögött magában, ami végre feltűnt a lakodalmas népnek is. A násznagy végre is félrevonta az ipsőt és boszusan mondta:

— Miért röhögsz annyit, te mamlasz?

Mire a svábnak kiszélesedett az arca és derűten felelte:

— Hát előre örvendek a mai — éccakának!

Polónyi is örül, mert azt hiszi, hogy a kormánynak bealkonyul.

Egyébként tanulságos nézni, hogyan járják máris a politikai tojástáncot. Fuzi, bank-kérdés, főlemelt létszám s ennek ellenértékéül a szolgálati nyelv rendezése, — csupa nagy szavak és nagy kérdések. És e körül járják a táncot a politikus urak. Jaj, csak bele ne lépjenek valamelyik tojásba. A bank-kérdés most a legkeményebb tojás. Próbálták is már feltörni Holló, Polónyi, Gaál Gaszton, de egyelőre még nem sikerült nekik. Minden kormánypárti koponyát azon törnek most, hogyan lehetne kievickélni a bankügy ingoványából. Egy hü negyvennyolcas kétségbeesetten mondta ma a folyosón:

— Nagy Isten, mi lesz ebből? Ha hirtelen valami jó bankformulát nem talál ki a kormány, végünk van!

Vázsonyi Vilmos nevetve jegyezte meg:

— Nem bankformula az, gyermek!

— Hát mi?

— *Bankkormányzóság!*

Ezen a malicián csak titokban mertek mosolyogni a 48-as oldalon. Egyáltalán senki sem meri a gondolatait nyíltan közölni.

— Fene furcsa helyzet ez a tiétek, — évődött is a koalíciókkal a székimondó Benedek János. — Most már egyik párt se tudja, hogy mi a programja, úgy összezavartatok. Ugy vagytok ti is már, mint a dob-utcai mozgó-boltos, mikor megkérdezték, hogy mi a foglalkozása? Kitérőleg így felelt:

— Kérem, én a mulatóhelyeken szoktam árulgatni egyetmást.

— De mégis?

— Hát kérem, nappal török, este görög vagyok, egész nap pedig zsidó . . .

— Nos, hát szakasztottan így vannak a koalíció politikusai is, Most azonban még egy kicsit — esehül is állanak.

Öngyilkos iskolaigazgató.

A „zugiskolák” áldozata.

— Távirati tudósítás. —

Arad, január 19.

Majdnem minden nagyobb kipattantott botránynak nálunk halotti áldozatai vannak. *Latkóczy* sirján még nem fonyadtak el a virágok és egy közelmúltban történt botránynak, az ugynevezett „zugiskolák botránynak” megint van egy halottja: *Hortobágyi Antal* budai polgári iskolai igazgató. A szerencsétlen embert, aki a bizonyítvány-gyártók társaságába keveredett, nemrégiben fölfüggesztették az állásától. A hajdan közbecsülésben álló férfi ezt a szégyent nem tudta elviselni és idegzete nem bírta ki azokat az izgalmakat, amiket a vizsgálat ideje alatt elszenvednie kellett. Ma éjjel valószínűleg egy önfeléd perében golyót röpített az agyába és rövid kínlás után kiszenvedett.

Az esetről tudósítónk a következőket jelenti:

A bizonyítvány-gyártók ügye, amely a közelmúltban olyan nagy port vert föl és a sajtó a purifikálás célzatával napokig szellőztetett, ma egy áldozatot hozott. Az áldozat *Hortobágyi Antal*, budai polgári iskolai igazgató. Az igazgatónak az egész dologban annyi köze volt csak, hogy állítólag tudott a „gyárosok” üzemeiről. *Hortobágyi*, aki ismeretes volt a pontosságáról és lelkiismeretességéről, önmaga kérte maga ellen a fegyelmet, majd azt is, hogy az iskolai teendők elvégzése alól mentessék föl őt addig, amíg az ügy nem tisztázódik.

Hortobágyi azóta, hogy nem járt iskolába, otthon tartózkodott a József-körút 16. szám alatt levő lakásán. A példás családi életet élő ember, aki minden boldogságát a gyerekekben látta, egészen megtört. Keveset érintkezett az emberekkel, csak a rokonaihoz látogatott el egyszer-másszor, akik a buskomorság felé hajló embert bátorították.

Néhány nappal ezelőtt is egy rokonától jött vissza, aki előtt főfájásról és idegbajról panaszkodott.

— Csak amióta velem ez az igazságtalanság megesett, vagyok ilyen kétségbeesett állapotban. Azt hiszem, hogy sokáig nem is bírom ki — mondta a rokonának.

A rokon azt tanácsolta neki, hogy menjen Karcagra, vagy Debrecenbe a rokonaihoz. Idegenben, ha nem látja a régi környezetét, talán inkább tud majd felejtetni.

Hortobágyi megfogadta a tanácsot és néhány nappal ezelőtt az egyik fia társaságában el is utazott Budapestről Debrecenbe. Azonban az ötvenöt éves ember, aki még csak néhány hónappal ezelőtt csupa életkedv és munkabírás volt, nem találta sehol sem a helyét és visszament Pestre.

Tegnap este együtt vacsorázott a rokonaival és fiával. Egy kis jókedvet is erőltetett magára és amikor a szobájába vonult vissza, senki nem gondolt arra, hogy ma már halott lesz a becsületére olyan féltékeny ember.

Az éjszaka nagy dörrenésre ébredtek az öngyilkosnak a szomszéd szobában alvó rokonai. Fölfeszítették az ajtót és itt elébök tárult a véres látvány. *Hortobágyi* ott feküdt ágyában széjjelroncsolt koponyával, hörögve. A fegyver az ágy mellé a földre esett és füstlőgött még. Az odahívott orvos már csak a beállott halált tudta konstatálni.

A szerencsétlen ember a családjától hosszú levélben bucsuzik. Bocsánatot kér ebben, hogy a legválságosabb időben távozik el tőlük, de — uymond — az izgalmakat nem tudja elviselni tovább, hiszen azok később, vagy hamarabb ugyis a sírba döntötték volna.

Hortobágyinak öt fia van. Három nagyobb és két tanuló. A közoktatásügyi minisztériumban Hortobágyi ügyét minél hamarabb letárgyalják, hogy a halott megkapja azt az elégtételt, amit az élő már nem bírt bevárni.

A honvédelmi miniszter a székesfehérvári kardafférről.

Fogságban a vagdalkozó hadnagy.

— Távirati tudósítás. —

Arad, január 19.

A székesfehérvári tiszti botrány a legszélesebb körben nagy fölháborodást keltett. Nincs egyetlen normálisan gondolkozó ember, aki el ne ítélné a duhajkodó tiszteket. A csuf inzultusról ma a képviselőházban is sokat beszéltek s *Jekelfalussy* honvédelmi miniszter a legelőbbben nyilatkozott a tisztekről.

Székesfehérvárról táviratozzák: Az affér ügyében ma kihallgatták az „Elite“-kávéház kasszirnőjét, *Szöke Rózát*, aki a paprikát adta *Taaby Kálmánnak*, azonkívül *Fehér Katót*, a „Korzó“-kávéház kasszirnőjét. Mindketten úgy vallottak az esetről, ahogy a lapok megírták. A helyőrségi parancsnokság részéről *Janics Ferenc* törzsorvos ma elment *Gárdos* lakására, ahol látteleletet vett fel. *Gárdos* elakarta titkolni sebesüléseit, mire a törzsorvos azt mondta neki:

— Önt megvágta, akkor fájni is kellett annak.

Gárdos nem szívesen vallotta be, hogy megsebesült, mert kávéházának rendes vendégei voltak a katonatisztek.

A legizgatóbb része a botránynak az a revolverlövés, amely *Lichtenstein* herceg lakásába hatolt. A vizsgálatot ez irányban is kiterjesztették, de még semmi reális adatnak nem jöttek nyomára.

A megsebesült *Weisz Hugót* lakására vitték, ahol ma szintén megjelent két katonatorvos és látteleletet vettek fel sebesüléseiről. Megjelent azonkívül egy hadbíró is, aki kihallgatta. *Weisz* ugyanis idézést kapott a katonai parancsnokságtól, de orvosi bizonyítvánnyal igazolta, hogy súlyos betegen fekszik és így nem mehet el.

Vay Arthur gróf huszárfőhadnagy szabad lábán van, míg *Taaby* hadnagy fogságban.

A székesfehérvári affér ügyében — mint Budapestről táviratozzák — Nagy György országgyűlési képviselő interpellációra készül, melyre nézve adatokat kért *Jekelfalussy* honvédelmi minisztertől, aki azt válaszolta a folyosón:

— Ugy látom a történetből, hogy a botrány megtörtént. Várok információkra, de már most sem titkolhatom el azon véleményemet, hogy olyan

tiszt, aki paprikával támad békés polgárokat, nem méltó a tiszti kardbojtra.

A miniszter nyilatkozata jó benyomást keltett a Házban.

Kaland a vasuti hidon.

Az ujságíró, akit szerbnek néztek.

— Távirati tudósítás.

Arad, január 19.

A szegedi vasuti hidat a hadvezetőség az összeesküvő szerbek dinamitjától félti és — mint megírtuk — napok óta szuronyos katonák őrzik fölváltva kilences turnusokban a hidnak a két följáróját és a hid környékét. A hidon át tilos a közlekedés, a hidra lépni sem szabad és a hid körül minden „gyanus“ idegent igazolásra szólítanak föl.

A vasuti hid őrzésének tegnap délután négy órakor igen komoly epizódja volt: a hid őrzésére kirendelt katonák letartóztatták *Szalay* János ujságírót, a *Szegedi Híradó* munkatársát, aki a hid alatt a tapasztalatairól jegyzeteket készített. A jegyzés gyanus volt a vámőr előtt, aki fölhívta rá a katonák figyelmét azzal, hogy a hidról valaki rajzokat készít. A vámőr figyelmeztetése után egy káplár vezetésével két szuronyos katonára rohamlöpésben tartott a hid alatt levő sártengerben az ujságíró felé.

— *Allj! Mit fényképezett itt le?* — kérdezte a káplár.

— Semmit.

— Föl a kezét! Mit rajzolt itt le?

— Semmit.

— Igazolja magát!

— Itt vannak a papírjaim. Nem rajzoltam, sőt nem is fényképeztem semmit, itt van: ez a rendőri hír, még csak az sínes sehöl le írva, hogy „hid“.

— Hol van a fekete notesz? — kérdezte a káplár újra gyanakodva, sőt kapitányos szigorral.

— Micsoda fekete notesz?

— De itt nem lehet így beszélni. Vigyázz! (Ez a két bakának szólt.) Menjen előttem a gépházban levő laktanyába. (Ez az ujságírónak szólt.)

És *Szalay* Jánost a két szuronyos katonával bekisérték a gépházba, amelynek az emeletén állandóan negyven katonára tanyázik mostanság. A gépház bejárójánál a káplár jelentette:

— Ön le van most tartóztatva és megmotoszuk, ha elő nem adja a fekete noteszt, a melybe a hidról jegyzeteket készített!

— Ninesen nálam semmiféle notesz, — mondotta a hírlapíró.

— De kell lenni, mert láttuk!

— Ha nem hiszik, hát kutassák ki a zsebeimet.

A szuronyos katonák hirtelen vágta magukat és a káplár kikutatta *Szalay* János zsebeit. A zsebekben, persze, nem találtak se jegyzőkönyvet, se fotografáló masinát. Mikor a megmotosásnak vége volt, a káplár odaállt a katonák elé és ezzel fejezte be az elfogatási kalandot:

— Szabadon bocsátom, de szigorúan föl-szólítom, hogy a hid környékét rövid időn belül hagyja el.

Körülbelül fél óra hosszat volt fogva az ujságíró, akit erre szabadon bocsátottak, a káplár pedig a társaival az ügyeletes hadnagyot kereste föl:

— Hadnagy urnak jelentem alássan...

És részletes jelentést tett a letartóztatás, megmotosás és igazolás eseményeiről.

A bánya halottai.

Temetés folytatásokban. — Interpelláció a Házban.

— Távirati tudósítás. —

Arad, január 19.

A részben az ajkai bányaszerencsétlenség ma szóba került a képviselőházban. *Pető* Sándor és *Szatbmári* Mór interpelláltak a kormányt és mindketten egyértelműleg követelték a miniszterelnöktől, hogy szigorú és erélyes vizsgálatot indítson a magánbányatársulatok ellen és a nyereszkeskedő társaságok üzelmének, melyek a nagyobb üzleti haszonért tízével áldozzák fel a bányászokat, egyszersmindkorra vessen véget. A miniszterelnök holnapra ígerte a válasz megadását.

Az interpellációkról a következő részletes tudósítást adjuk:

Először *Pető* Sándor intézett interpellációt a kormányhoz. A miniszterelnök — uymond — egyik válaszában kijelentette, hogy a bányakatasztrófák oka az, hogy ma csupán a kincstári bányák vannak a kellő biztonsági eszközökkel felszerelve, míg a magánbányákat nem lehet kellőleg ellenőrizni és a biztonsági intézkedések megtételére rászorítani. Ő ezt tagadásba veszi és azt vitatja, hogy az állam igenis kényszerűen a magánbányákat a legmészebbmő óvintézkedések megtételére és a védelmi eszközök beszerzésére. A dinamitrobbanás is azért történt, mert minden óvintézkedést mellőztek.

— Bünvádi eljárást kell indítani ellenük — szól közbe Nagy György.

Szatbmári Mór az ajkai bányaszerencsétlenség ügyében interpellál. Az osztrák bányatulajdonosoknak hatványozott mértékben kell megvédeni a bányáikban dolgozó magyar munkásokat, ezek a társaságok pedig a legelembb óvintézkedéseket is elhanyagolják. Ajkán borzasztó viszonyok uralkodtak. Mindössze két felvonó hid volt, azok közül az egyik felszerelve sem volt, a másik pedig rosszul működött. Ezért kellett ötvenöt embernek elpusztulnia. Erélyes intézkedéseket kér a kormánytól.

Wekerle miniszterelnök kijelenti, hogy az előrehaladott időre való tekintettel az interpellációkra csak a holnapi ülésen fogja a választ megadni.

Szombathelyről jelentik: Ma délután folytatták az ajkai bányaszerencsétlenség áldozatainak temetését, amelyet ma is csak esendő fedezettel tudtak keresztülvinni. Borzalmas kép tárult a nézők elé. A koporsók körül rémes zokogás hallik. Az özvegyek ölegetik férjük koporsóját; egyik-másik önkívületi állapotban síkolt; tenyerével veri a koporsót:

— *Kelj fel, jó uram, te drága Császár István! Kelj föl, te aranyos kenyérkeresőm!*

Az izgalmaktól elgyöngült asszonyok egymásután ajkukra esnek össze; félreviszik őket s hóval élesztgetik. A halottak után kilenvenhat árva maradt. A legsiralmasabb látványt azok az egy-két esztendőes csöppnyi árvák nyújtották, akik mosolyogva játszadoztak az apjuk koporsójára helyezett virággal.

Jóval két óra után érkezett meg *Szobek* Lóránt pap két ministráns gyermekkel. A bányaigazgatóság épületéből előjöttek a bizottsági kiküldöttek is, köztük *Gäuther* vezérigazgató. A gyászszertartás megkezdésekor még erősebben tör ki a zokogás. Nem maradt szem köny nélkül, olyan borzasztó kép volt a két hosszú sor koporsó a rájuk boruló el-elfulva zokogó gyászolókkal. A hangos sírásba egyszerre belé-

csendült a *Circum dederunt* . . . A pap tömjént boesát a koporsók fölé, imádságot mond. Előjönnek a szekerekkel, hogy fölraják a koporsókat.

Szivettépő jelenetek játszódnak le ekkor: az özvegyek átölelték a koporsókat és nem engedték elvinni; úgy hogy a csendőröknek kellett a fájdalomukban őrjögő asszonyokat viszatartani. Tizenkét szekérre rakták a koporsókat s elindult a szomorú menet, lassan, lépésben a csingervölgyi bányasztemető felé. Az elföldelés előtt újra megismétlődtek a borzasztó jelenetek: a csendőrök csak nagy erőmegfeszítéssel bírták viszatartani a sirtól a gyászolókat. Azután ki-ki hazament s az alkonyodó Csingervölgyben tovább hallatszott az apró házakból kitévedő fuldokló zokogás.

Az utcai leány gyilkosa.

Nyomon van a rendőrség.

— Távirati tudósítás. —

Arad, január 19

Az Aradi Közlöny néhány nappal ezelőtt rövid telegrammban hírt adott arról a szörnyű gyilkosságról, amelyet Kassán követtek el.

Egy szerencsétlen utcai leányt, *Marossy Lidiát* megölték a lakásán. A gyilkos *borotvával keresztül vágta a torkát*, ékszerait, pénzét elszedte és azután véres kezét egy lepedőbe megtörölve, elmenekült.

A kassai rendőrség mozgósította összes embereit, de kutatásai hiábavalók voltak. Csak annyit tudott megállapítani, hogy a gyilkos minden valószínűség szerint, tettének elkövetése után vonatra ült és Budapestre utazott.

Erről értesítették a budapesti rendőrséget is, mely nyomban széleskörű nyomozást rendelt el. Ennek során gyanuba fogtak egy *Papp Béla* nevű embert, aki a Szerecsen-utca 1. számú házban lakik. Mikor kihallgatták, *Papp Béla* nagyon zavaros feleleteket adott.

— Nem volt maga a napokban Kassán? — kérdezte a rendőrtisztviselő.

— Nem én — szólott határozottan.

De aztán meggondolta magát és megvallotta:

— *De igenis, kérem, voltam!*

A további kihallgatás során kiderült, hogy *Papp Béla ugyanazon a napon volt Kassán, mikor a boldogtalan leányt meggyilkolták.*

— Mikor utazott el Kassáról? — kérdezte tőle a tisztviselő.

— Az esti vonaton, nyolc órakor!

Ez már nagyon komoly volt, mert a gyilkosságot hét óra tájban követték el. Mind a mellett *Papp Béla* tagadja, hogy ő követte volna el és erősen hangoztatja ártatlanságát. Arról azonban, hogy mit csinált Kassán, hol járt, kiknél volt, kikkel beszélt este hattól nyolcig, semmiféle fölvilágosítást nem akar, vagy nem tud adni.

Csak azt mondja, hogy este elutazott Kassáról egy nő kíséretében.

— Hogy hívják azt a nőt? — tudakolta a fogalmazó.

— Azt nem mondhatom meg! — hangzott a válasz.

— Miért?

— Mert én lovagias ember vagyok.

A lovag egyelőre a rendőrségen marad.

De a rendőrségre került vele együtt *Balcz Mária* nevű utcai leány is, mert a lovag ur minden titkolózása ellenére is megtudták, hogy ő volt az, aki vele együtt Kassáról a fővárosba utazott. Egyelőre mindkettőjüket a fővárosba vitték.

SUGERG SONÁJ.

A ravasz Gregus János.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 19

A fenti két sorban rejlő tudománnyal is lehet pénzt keresni. Még pedig pontosan hatvannyolc koronát. Illetőleg ha az ember nem *Kleity János*-nének a vendége, hanem valamely gazdag ur bizalmába férközhetik bele, akkor többet is.

Kleitynének csak 68 koronát talált Sugerg ur, a mint ő az általa kiállított egyezségi okmány alá szokta írni, s ezért csak hatvannyolc koronát *lopott* el. Ez a végeredmény kezdete. Mert a legteljesebb drámai kifejlődés az, hogy az aradi rendőrség keresye keresi a szankszritt nevű és többszörösen büntetett csalót és tolvajt, aki ismert alak a fél országban.

A hatvannyolc koronához akként jutott, hogy tegnap este beállított *Kleity János*néhoz, aki Gáiban, mint a város bábája nyújt vigaszt a szenvedőknek. Javitott, de még azért igen jól használható varrógépet kínált eladásra még pedig a lehető legkedvezőbb feltételek mellett. Egy koronás havi részletre.

— Nem mintha nem tudnám, hogy a tisztelt asszonyság többet is tud fizetni havonta, hanem azért elégszem meg ilyen csekély részletekkel, mert hallottam, hogy igen jó asszony, aki sok jót tesz a szegény néppel, mondotta meglepő melegséggel a gépkereskedő.

Meg is kötötték az alkut, a madame és férje aláírták a szerződést, melyet a nagyobb hitelesség kedvéért az ügynök még egy példányban jemasolt s tekintélyt gerjesztő aláírásával el is látott, irván az okmány alá a következő nevet:

Sugerg Sonáj

— Fura neve van ügynök urnak, jegyezte meg Kleityné.

— Messze országból val a familiám, úgy vándoroltunk be szép Magyarországra.

— De most már sietek, mert ránk esteledett s még a városban is van dolgom s bucsuzkodni kezdett azzal az ígérettel, hogy holnap reggel szállítja a gépet.

— Sohase tessék sietni, itt vacsorázik nálunk s itt is alszik az ur, szólalt meg a családó s néhány perc múlva már jóízűen fogyasztotta az egész társaság a vacsorát. Az ügynök reggelig pompásan aludt. A baba korán távozott s férjét bizta meg azzal, hogy a vendéget reggeliztesse meg. Kleity eleget teendő a házigazda kötelességének, személyesen ment el a pékhez zsemlyéért, amelyek ezuttal szörnyű sok pénzébe kerültek. Mire visszatért, addigra a nyájas idegen eltűnt, nem hagyva maga után mást, mint egy feltört szekrényt, melyből hatvannyolc korona hiányzott.

Kleityné a gáji kapitányságon sirva beszélte el a vendéglátás körül szerzett értékes tapasztalatait s a gáji kapitány beküldötte *Green Nándor* tb. főkapitányhoz.

A hosszan részletezett tragedia előadása után kérde a főkapitány Kleitynéől, megtudná-e legalább mondani a vendége nevét?

— Idegen országi neve van, nem tudtam megtanulni, de elhoztam a levelet, amelyet aláírt s oda teszi a főkapitány asztalára a szerződést, mely alatti ez a név áll:

Sugerg Sonáj

Green elolvasta a nevet, majd nevetve így szólt a könnyeit törölgető asszonyhoz:

— Egy perc múlva bemutatom magának a vendéget, csak legyen egy kis türelemmel.

Felkel, kimegy a fekete album gyűjteményhez s kikeresi abból a sikkasztásért és csalásért többször büntetett *Gregus János* fotografiáját, amelyet megmutat Kleitynének.

— Ez a maga betörője?

— Ez a. De mimódon találta el úgy egyszerre a tekintetes ur.

— Az írásáról. Nézze csak, oda írta a magaszereződésére a nevét.

— Már hogy mondhat ilyet a főkapitány ur. Ott az áll, hogy: *Sugerg Sonáj*, verné meg az Isten.

— Az áll, ha balról-jobbra olvassa. De próbálja csak meg, betűzze jobbról-balra, majd meglátja, hogy *Gregus János* az.

— Hát ki hitte volna még, hogy zsidó is a nyomorult betörő, aki jobbról-balra ír. Pedig milyen ájtatosan mondta el velünk tegnap a miatyánkot lefekvés előtt. Olyan jó katolikus képe volt. Így csalódik a szegény ember.

— Ezzel a keserű csalódással távozott is a rendőrségről, mely régi jó ismerősének kézrekerítésére megtette az intézkedéseket. *Gregus* aradi lakos, aki azonban utóbbi időben más helyekre is elrándul s mindenütt csalásból és lopásból él.

MULATSÁGOK.

(=) **Aradi mulatságok a resicai szerencsétlenekért.** Nincs nemesebb cselekedet, mint jótekonyságot gyakorolni azokkal, kiket a kifürkészhetetlen természet kérelhetetlen hatalmai munkaképtelenné, árvakká, hajléktalanná tettek. E nemes és magaslatos feladat tudatában legelsőnek határozta el Arad egyik legagilissabb egyesülete, az aradi turista egyesület rendkívüli ülést tartó választmánya, hogy a folyó év február hó 6-ára tervezett házi estélyt a resicai bányakatasztrófa folytán elserencsétlentült bányászok visszamaradt özvegyeinek és árváinak javára fogja rendezni. Bármily csekély is legyen az a pillanatnyi segély, amit ily módon a szerencsétleneknek lehet nyújtani bizonyos, hogy a részvét ezen fillérei a hátrahagyott árvák egy-egy könyvesppjét fogja felszárítani. Az estély az eddig követett házas jellegű keretben lesz rendezve és hangversenynyel lesz egybekötve. A hangverseny műsorszámait most állítják össze és a legközelebb fogják közölni, külön meghívókat nem adnak ki. Az estély fél 9 órakor kezdődik. Belépődíj személyenként 1 korona. Felülfizetéseket tekintettel a humanus célra köszönettel vesznek és hírlapilag nyugtáznak. Jegyek az estélyre — mely a *Gambinus*ban (volt *Láng testvér*) tartatik — előre válthatók az egyesület helyiségében (Vass-szálloda, udvar 1. em.) minden nap este 6 órától fél 8 óráig *Ritt Gyula* e. titkárnál és *Balassa Ernő* vigalmi bizottsági elnöknel (*Weitzer János*-n. 2. Minorita-palota). Az egyesületnek ezen emberbaráti érzésből fakadó nemes törekvésének megérdemelt jutalma lesz az, ha ez estélyen sokan vesznek részt, mert ez szaporítani fogja a filléreket, melyek az árvák könyveit letörölni és nyomorát népileg enyhíteni fogják.

A resicai bányakatasztrófa áldozatai özvegyeinek felségélyezésére igazán nemes célt tűzött maga elé az *Aradi Toldi Athletikai Klub*, mely egyesület 1909. február hó 6-án nagyszabású bált rendez a Központi-szálloda dísztermében. Tekintve a nemes célt és a rendezőség fáradhatatlan munkásságát, hisszük, hogy ez estély a jelenlétőknek élvezetet, a szerencsétleneknek betevő falatot nyújt. Felülfizetések köszönettel vétetnek és hírlapilag nyugtáztatnak.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — 357
Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szerda: Szerelmeskedés, színmű. (B. részlet).
 Csütörtök: Orpheusz az alvilágban, operett. (C. részlet).
 Péntek: Visszatérés Jeruzsálemből, színmű. Beütató előadás.
 Szombat: Visszatérés Jeruzsálemből, színmű. (B. részlet).

* **Marházy Miklós és a színészegyesület aférfje.** Megirtuk, hogy *Marházy Miklós* kecskeméti színigazgatót ama cikke miatt, amelyet az *Aradi Közlöny*-ben az országos Színész Egyesület ellen írt, 2000 korona pénzbírsággal sújtotta az egyesület fegyelmi választmánya. *Marházy* meglebberte ezt. A mai tanácsülésen *Marházyt*, felebbezése folytán, újra személyesen kihallgatták, *leszállították a büntetését ötszáz koronára* és megelégedtek azzal, hogy a vétkes színigazgató megkövette úgy a tanácsot, mint annak elnökét, *Ditróit*.

* **Anthes Aradon.** Előreláthatólag az idei eseménydus hangverseny-szezon egyik legnagyobb szenzációja lesz *Anthes* világhírű operanékes, *Moshammer* hárfaművész január 24-én vasárnap délután 5 órakor a Fehér Kereszt nagytermében tartandó hangversenye. Jegyek 6, 5, 4 és 2 koronáért válthatók ifj. Klein Mór könyvkereskedésében. 114.

* **Svärdström quartett.** Talán évek óta nem volt hangverseny iránt akkora érdeklődés még Aradon, mint amilyen *Svärdström Valborg* és *testvéreinek* február 17-iki hangversenye iránt megnyilvánul. Hogy ez első sorban a világhírű énekesnőknek szól, az természetes. Az ő művészetükön kívül van azonban más is, ami a közönséget vonzza és ami Aradon különösen érdekessé teszi ezt a hangversenyt, az, tudniillik, hogy az eddigi délutáni hangverseny helyett ezúttal az esti hangversenyek sorát nyitja meg, amely már külsejében is fényes lesz, hiszen az estély-ruhás hölgyek, smokingos urak csak emelni fogják az estély előkelő színezetét. Aradnak ugyyszólván legelőkelőbb társadalmára lesz ott jelen és nagyrésztében a jegyeket már le is foglalta úgy, hogy ma, egy hónappal a hangverseny előtt már alig kapható jegy. Így tehát könnyű előre megjósolni, hogy e hangverseny nemcsak a szezon, de az utolsó évek legsikerültebb hangversenye lesz. Jegyek nagyon csekély számban kaphatók *Weisz Leó* könyvkereskedésében. Azok pedig, akik előjegyeztek, jegyeiket kéretnek *mielőbb* átvenni.

* **Szerelmeskedés.** Schnitzler Artarnak bájos, hangulatos háromfelvonásos színműve, a *Szerelmeskedés*, holnap kerül színre harmadszor. A szereposztás olyan, mint a premiéren volt.

* **Visszatérés Jeruzsálemből.** Talán még alig várt olyan érdeklődéssel a közönség darabot, mint *Maurice Donnay* színművét, amelynek *Visszatérés Jeruzsálemből* a címe. Egész irodalmi vita kerekedett e darab nyomán s a közvélemény hónapokig foglalkozott vele. A premiér pénteken lesz. A főszerepeket *K. Kápolnay Juliska*, *H. Kőrössi Juci*, *H. Harmath Józsa*, *Follinuszné*, *Kesztler*, *Delli*, *Polgár*, *Mártonfi*, *Várnay*, *Hunyady*, *Faludy*, *Ditrói*, *Kulesár* és *Kertész* játsszák.

* **A király.** A színház legközelebbi újdonsága egy szatirikus, kacagtató és ötletes vígjáték lesz, amelynek címe *A király*. A budapesti Vigszínháznak ez a telivér francia vígjáték állandó műsordarabja. A színtársulat már javában készülődik *A király* premiérjére.

* **Baleset az Opera színpadán.** Budapestről írják: *Burrián Károly*, az Operaháznak szerződészegéseiről is híres vendégművésze tegnap *Szigfried* címszerepében bucsuzott el. Az a sok keserűség azonban, melyet hűtlenségével a magyar királyi Operaháznak okozott, a tegnapi bucsuelőadáson kellemetlen formában bo-

szulta meg magát. Amikor ugyanis mint *Szigfried* közeledik *Brünhildához*, hogy álmából fölébressze, *Brünhildának* a szerep utasítása szerint kezével gyöngéden kell őt elhárítani magától. Ám *Vasquez grófné*, *Brünhilda* személyesítője ezt a közelhárítást kissé *sulyosan játszotta meg és olyat vágott ezenközben Burrián orrára, hogy megeredt a vér belőle*. Nagyon kellemetlen pillanatok következtek, főként azért, mert *Vasquez grófné* éneklés közepett még bocsánatot sem kérhetett *Burriántól*, aki az ütés sulya alatt fájdalmasan felszisszent. De a vérzés csakhamar elállt és *Burrián* jókedvűen bucsuzott tovább.

* **A „nyugat”-nak.** Ignotus. Fenyő Miksa és Osvát Ernő kitűnő folyóiratának január 16-iki száma a megszokott gazdag tartalommal jelent meg ismét. Az új szám élén *Schöpfung Aladár*nak a fiatal Gyulai írott, bravurosán finom cikke jelent meg, amelyet *Ady Endre* négy szép verse, *Frölichné Kaffka Margit* novellája, *Laczkó Géza*, *Hatvány Lajos*, *Kéri Pál* cikkei, *Füst Milán*, *Kosztolányi Dezső* és *Balás Béla* versei követnek. A „Figyelő” rovatba ezúttal *Elek Artur*, *Ady Endre*, *Hegedűs Gyula*, *Füst Milán*, *Tóth Arpád*, *Csáth Géza*, *Lengyel Menyhért* és *Balás Béla* írtak. A „Nyugat” előfizetési ára egy évre 20 korona, félévre 10 korona. A kiadó hivatal VII. Akácfa-utca 5. szám alatt van.

Fosztogató banda az aradi kávéházakban.

A hadbírósg az aradi rendőrséghez.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 19.

Különös ügyben érkezett ma átirat az aradi hadbírósgtól a rendőrségre. Arra kéri a katonai hatóság a rendőrfőkapitányt, hogy tartson vizsgálatot a kisebb kávéházakban, mert azok némelyikében fosztogatók működnek, akik jobbara katonákra vetik ki hálójukat és így nem egy katonát szerencsétlenné tettek már.

Ennek igazolására a hadbírósg a következő figyelemre méltó esetet hozta a rendőrségnek tudomására:

Az aradi 33. gyalogezrednél szolgált tizedesi rangban *Vadász Albert*, akit az ezredben jó, becsületes fiúnak ismertek. Az élelmezési osztályhoz osztották be és így hivatalos pénz is forgott a kezén. Az utóbbi időben felebbvalói azt vették észre, hogy a fiu kimaradozik éjszakánként és kártyázik. Valaki figyelmeztette felebbvalóit, hogy a fiu a rábizott hivatalos pénzekből is elvesztett néhány tizedest. A vizsgálat csakugyan meg is állapította, hogy a fiu 48 koronát elsikkasztott.

Emiatt a hadbírósg *Vadászt* börtönre ítélte és természetesen a rangjától is megfosztották. Ez és hasonló esetek arra engednek következtetni, — írja a hadbírósg — hogy a kisebb kávéházakban olyan maffia működik, amely járatlan fiatal katonákra veti ki hálóját és ha tudja azt, hogy kinél van hivatalos pénz, azt nem engedi ki karmai közül.

A rendőrség a megkeresés értelmében vizsgálatot fog tartani, de hogy eredményre vezet-e az, nem tudni? Meg kell jegyezni, hogy máskor is hangzott már el panasz az aradi hamiskartyások ellen, de nagy ritkán lehetett őket leleplezni, mert olyan ügyesen működnek, hogy a kávéháztulajdonos gyakorlatilag személt is megtevesztik és így természetesen nehezen tudja megvédeni kávéházát az ilyen banditák ellen.

MEGALAKULT az aradi gyermekbírósg

Az első ülés.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 19.

Az új büntető novellának, amely a múlt év október elsején lépett életbe, talán leghumánusabb része az, amely a fiatalok bűnösökre vonatkozik. Az új novella úgy intézkedik, hogy a gyermekbűnök tárgyalása elválasztassék a felnőttektől. Ez az intézkedés 1909. január 1-én lépett hatályba, amikor az ország összes törvényszékeinél megalakult a gyermekbírósg.

A gyermekbírósg célja az erkölcsi oktatás s ezért ennek tárgyalási rendje is különbözik a felnőttekkel szemben gyakorolt eljárástól. A gyermekbírósg elnöke a zsengekoru vádlottakat szeretetteljes oktatásban részesíti s a büncselekmény és a büntetés káros következményeire figyelmezteti. A jogrendről, a társadalmi erkölcsről hallanak a kis bűnösök meggyőző, egyszerű előadást, mely valószínűleg nem téveszt célt, hanem gyökeret ver a fogékony gyermeklelkében.

Az aradi törvényszéken ma tárgyalt először a gyermekbírósg. A tanács elnöke *Köller János* táblai bíró volt, szavazóbírák *Lehrmann Viktor* és *Mészáros Dániel* törvényszéki bírák voltak. A jegyzőkönyvet *Pósz Henrik* dr. törvényszéki jegyző vezette, a vádhatóságot *Szakolczay Lajos* kir. ügyész képviselte. A tárgyalás megkezdése előtt az elnök *Köller János* táblabíró szép beszédben méltatta a mai nap jelentőségét, melynek szociális szempontból messze kiható fontossága van. Böven kifejtette, hogy a büntetőnovella ezen intézkedése a társadalom egyik legfontosabb problémáját, a fiatalok bűnösök megmentését fejtette meg. Az eddig érvényben volt büntetőtörvénykönyvnek intézkedései, a tudomány mai állása szerint sem nem igazságosok, sem nem célszerűek, gyakorlatilag pedig káros eredménnyel jártak. Nem igazságosak, mert megtorló jellegük van és veszedelmes következménnyel jártak a fiatal bűnösökre nézve, akik eddig ugyanabban a fegyházban vagy börtönben töltötték ki büntetésüket, ahol csupa megrögzött gonosztevők voltak elzárva és így nem volt esoda, ha ők maguk is gonosztevőkké váltak és fegyházban végezték be életüket.

Ezzel azonban — mondta *Köller* — az új novella célja nem a megtorlás, hanem az, hogy a bűnös gyermekeket a társadalomnak megmentessék. Az államnak eme szép munkájában segítségére sietett a társadalom, amely az Országos Gyermekvédő Liga megalakításával lehetővé tette azt, hogy a fiatalok bűnösök a becsületes társadalomnak megmentessenek és hogy a büntető- és nevelőintézetből kikerült gyermekek megfelelő elhelyezést nyerjenek.

Köller János beszédének befejezése után a tárgyalást megnyitotta és kijelentette, hogy a mai napon csupa fiatalok bűnösök felett fognak itélkezni. Az első ügy sikkasztás büntette miatt vádolt *Berze István* és *Fehér Gyula* bűnügye volt, amelyben a védői tisztet *Kárász Győző* dr. töltötte be. A törvényszék a sok sulyosító körülmény fennforgása miatt a novella megengedett enyhe büntetéseit nem alkalmazhatta és *Berze Istvánt* egy havi és egy hetű, *Fehér Gyulát* pedig egy havi fegyházbüntetésre ítélte. Az ítéletben a felek megnyugodtak.

HIREK.

TAVASZI HÁBORU

Németország és Franciaország között?

— Clemenceau cáfolata. —

— Távirati tudósítás. —

Arad, január 19.

Az európai sajtó sokat foglalkozott Clemenceunak nemrég Párisban tett ama nyilatkozatával, amelyből többen arra következtettek, hogy a tavasszal Németország és Franciaország között háború keletkezik.

Most erre vonatkozóan ezt jelentik Párisból:

A *Libre Parole* által Clemenceunak tulajdonított és a Havas-ügynökség által már megcáfolt a tavasszal küszöbön álló német-francia háborúra vonatkozó kijelentés ügyében a *Figaro* a következőket írja:

Clemenceau a sajtószindikátus tagjaival beszélgetett és az általános európai helyzet jellemzésénél felemlítette azokat a nehézségeket, amelyeknek megoldásával jelenleg a diplomaták el vannak foglalva. Hozzátette, hogy amennyiben a kívánt megoldást nem találják meg, tavasszal bonyodalmak állanak be. Ezek egy volt kartárral folytatott beszélgetésben elhangzott kijelentéseket helytelenül és túlozva adták vissza. Megerősítik egyébként, hogy Clemenceau, aki a reá fogott kijelentések miatt igen boszankodik, meg fogja ragadni az alkalmat, hogy azt szépítgetés nélkül megcáfolja oly módon, hogy egy beszéd vagy egyéb megnyilatkozás segítségével kifejezést fog adni azon meggyőződésének, hogy Európának a legnagyobb mértékben szüksége van a béke fenntartására. E kijelentés, amely tekintettel bizonyos híresztelésekre, szinte elkerülhetetlenné vált, csak a legjobb hatást idézheti elő.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jeiente szerint a hó 20-án az időjárás: éjjeli fagy, délen, nyugaton elvéve csapadék.

— **Interpelláció a trónörökösről.** Budapestről jelentik: A képviselőházban úgy tudják, hogy a katonai kiegészítés dolgában már kész volt a megállapodás *Schönaich* hadügyminiszter és a magyar kormány tagjai közt, de a trónörökös beavatkozása meghiusította. Nagy György balpárti képviselő szerdán interpellációt intéz a miniszterelnökhöz s meg fogja kérdezni, hogy megfélemlenek-e a trónörökös alkotmányba ütköző beavatkozásáról szóló hírek a valóságnak.

— **Az országos közlekedési bizottság aradi tagjai.** A hivatalos lap mai száma közli az országos közlekedési bizottság tagjait, akik között találjuk a következőket: *Barabás Béla dr.*, *Fábrý Sándor dr.*, *Varjassy Lajos dr.* és *Zselénszky Róbert gróf.*

— **Lukács László miniszterelnök?** Kissé különös hírt közöl ma egy estilap. Azt írja, az éjjel a Nemzeti Kaszinóban pozitív formában, mint befejezett tényt beszéltek, hogy Lukács László volt pénzügyminiszter rövid időn belül követi *Wekerle* Sándort a kormányelnöki székben.

— **Az aradi utcai harc emléke.** Az „Asztalos Sándor Társaság” ma este 8 órakor a „Jó-pásztor”-hoz címzett vendéglőben választmányi ülést tart, melyre a tagokat ez uton meghívja az elnökség. Tárny: a február 8-iki utcai harc 60 éves évfordulóján rendezendő ünnepi műsor beszámolója és jóváhagyása.

— **Politikai pikantériák.** Sokat beszélnek most a főváros politikai köreiből arról a tanácskozásról, amely ma késő délután az alkotmánypártban és néppártban ment végbe. Ez a két párt ugyanis ma értekezletet tartott,

amelyen az adóreformot tárgyalták. Mindkét helyen jelen volt *Wekerle* Sándor is. Az alkotmánypártban heves vita volt, amelynek során többen, különösen *Issekutz Győző erősen támadták az előző szabadelyű kormányokat*, amelyeket tudvalevően ők sokáig támogattak. Széll Kálmán elnökölt a mai értekezleten, ő azonban nem tartotta szükségesnek megvédelmezni a régi kormányokat, amelyeknek pedig ő is tagja volt. Az elhangzott beszédekre *Wekerle* reflektált és az adóreform mellett fölhozta a már többször hangoztatott érveket.

— **Katcnaí áthelyezés.** Az aradi előkelő társaság bizonyára sajnálattal veszi tudomásul, hogy egyik legkedveltebb tagja távozik Aradról. A hadügyminiszter, mint értesülünk, megengedte, hogy *breznói Prihradny* Henrik, az Aradon állomásozó 12. huszárezredbeli százados saját kérelmére a 7-ik huszárezredbe helyeztessék át. *Prihradny* százados február elsején vonul be az ezredéhez, amelynek Nagyváradon és Debrecenben vannak osztályai. Hogy melyik helyőrségbe osztják be, azt még nem állapították meg.

— **A pápa gyűjtése a messzinaiaknak.** Rómából jelentik: Az *Osservatore Romano* írja: A szentatya többek előtt kifejezést adott esodálatának azért a támogatásért, amelylyel az egész episzkopátus és az egész katolikus világ könyörületes akcióját elősegíti és így megmutatja, hogy az áldozatokat, amelyeket az egész világ e nemes cél érdekében hoz, méltóképp meg tudja becsülni. A pápához közvetlenül érkezett adományok immár elérték az 1,408,194 lírát.

— **A prágai zavargások.** Bécsből táviratozák: A *Fremdenblatt* írja: Minden várakozás ellenére Prágában megújultak a zavargások. Ez a tény annál sajnálatosabb, mert állandó nyugalom mellett meg volna a lehetősége annak, hogy magára a dologra nézve belátható időn belül kielégítő megoldás jöjjön létre. Aki ezt megakadályozza, legjobban károsítja Prága békeszerető lakosságát. Az eddigiük után a kormány fel van mentve azon kötelezettség alól, hogy még egyszer figyelmeztessen, intézkedésekkel fenyegetessen. A kormány ehelyett, ha a dolgok úgy fejlődnek, mint az utóbbi hónapokban, haladéktalanul meg fogja tenni a rend fenntartásához szükséges intézkedéseket. A közvélemény erre nézve teljesen nyugodt lehet.

— **Autobusz és lóvasut karambólja.** Az utóbbi időben sűrűn ismétlődnek meg az autobus-összeütközések. Rövid idő óta ma a harmadik karamból történt meg, amelyben a gépkocsit a vezetője a lóvasutba vitte bele s ezáltal kárt okozott az autobuszban. A *Boros Beni*-térén ütközött össze a lóvasut személyszállító kocsijával ma, a soffór vigyázatlansága folytán az autobus. Mindennemű karamból el tudunk a vállalat keletkezése kapcsán gondolni, de arra azt hisszük, senki sem volt elkészülve, hogy a síneken, tehát meghatározott uton haladó lóvasuti kocsiba rohanjon a soffór. Ugylátszik, hogy az üzemezetőség nem instruálja kellőleg az embereit és a tapasztaltak után megtörténhetik az is, hogy a városházat próbálja feldönteni valamelyik jókedvű kocsivezető. Ez tudniillik ép úgy nem térhet ki a gépkocsi utjából, mint a lóvonat, tehát az autobuszt kell neki szabaddítani. Már többször sürgettük a soffórok részére készítendő pontos hajtási utasítást, melyet azért kellene a legpedánsabb részletességgel begyakoroltatni, nehogy a közönség a kocsivezetők kioktatásának hiányossága miatt magától az autobusztól forduljon el.

— **Felolvasás a munkásbiztosító törvényről.** Nagyszámu érdeklődő közönség jelenlétében tartotta meg felolvasását ma este az aradi ka-

marában *Reiphart* Gyula, kamarai alelnök a munkásbiztosító törvényről. Hangoztatta, hogy az új törvény az iparosokra és kereskedőkre nagy terhet ró. Kifejtette azt is, hogy a most elkészített új törvénytervezet jobb a réginél. A nagy szaktudásra valló, rengeteg adattal bíró előadást a jelenlevők nagy figyelemmel hallgatták. Az előadás után *Kristyóry* János, elnök köszönetet mondott *Reinhart*nak.

— **A fumei merénylet.** Lapunk mai számában hírt adtunk arról a merényletről, melyet *Nákó* Sándor gróf fumei kormányzó ellen elkövettek. A rendőrség megindította a vizsgálatot és kiderítette, hogy az egész éretlen esiny volt. A merényletnek — ami sokkal valószínűbb — politikai háttere van s a rendőrség azért igyekszik így befejezni a vizsgálatot, hogy az ügyet ne bolygassák tovább.

— **Sorozások Aradon és Aradmegyében.** Az aradi hadkiegészítő parancsnokság területén a következő napokon fog megtörténni a sorozás: *Aradon*: március 1-től egészen 11-éig az első öt napon a helybeliek, a következő napokon pedig a járásbeliek kerülnek a sorozó-bizottság elé. Sor alá kerül 853 aradi és 852 járásbeli fiatal ember. A számok mind a három korosztálybelieket együttvéve jelzik. *Radnán*: március 1, 2, 3-án. Sor alá kerülnek 548-an. *Világoson*: március 5, 6, 8, 9-én. Sor alá kerülnek 772-en. *Pankotán* és *Ternován*: március 11, 12, 13-án. Sor alá kerülnek 528-an. *Borosjenőn*: március 15, 16, 17, 18-án. Sor alá kerülnek 740-en. *Borossebesen*: március 20, 22, 23, 24-én. Sor alá kerülnek 753-an. *Nagybalmágyon*: március 26, 27-én. Sor alá kerülnek 410-en. *Kisjenőn*: március 29, 30, 31-én és április 1-én. Sor alá kerülnek 892-en. *Elekén*: április 3, 5, 6, 7-én. Sor alá kerülnek 680-an. *Pécskán*: április 8, 10, 13-án. Sor alá kerülnek 598-an. *Ujaradon*: április 14, 15, 16, 17, 18-án. Sor alá kerülnek 716-an. *Vingán*: április 21, 22, 23, 24-én. Sor alá kerülnek 750-en. *Lippán*: április 26, 27, 28, 29-én. Sor alá kerülnek 728-an. A fenti kimutatás szerint Aradon és a környéken összesen 12,139 legény kerül sor alá. Hogy hány alkalmas embert találnak ezek közül a hadsereg részére, az természetesen a sorozó-bizottságok vizsgálatától és a legényanyagtól függ.

— **Hlinka és a pápa.** Párvy szepesi püspöknél küldöttség járt a napokban, tudakolva tőle, hogy az izgató rózsahegy pásztláv pap, *Hlinka* érdekében a római szentszékhez beadott kérvényüket miként intézték el. A püspök egyszerűen tudatta a tót küldöttséggel, hogy a szentszék ezzel az ügyvel — mint amely politikai vonatkozásánál fogva hozzá nem tartozik — nem is foglalkozott s ezentul sem fog vele foglalkozni.

— **Megjutalmazott cselédek.** A város évente négyszáz koronát oszt ki oly nőcselédek között, akik hűséggel és odaadással szolgálják évek hosszú során át kenyéradó gazdájukat. Ma délután *Sarlot* Domokos főkapitány elnöklével ülésezett az a bizottság, mely a jutalmakat ítélte oda. Kétszáz koronát kap: Özv. *Kovács* Istvánné, aki *Lóvi* Mórnál szolgál 10 év és 4 hónap óta, száz koronát *Nachtnébel* Ödön ügyvéd *Varga* Franciska nevé és *Institoris* János nyugalmazott albiró *Takács* Julianna nevé tíz év óta szolgáló cselédjei.

— **Érdekes affér.** Jelentették, hogy *Glatz* Antal bihari főispán felfüggesztette állásától *Szunyogh* István biharmegyei közigazgatási gyakornokot, azért, mert az nem köszönt *Glatz*nak. Ez esetből kifolyólag most lovagias affér keletkezett. Ugyanis *Ugron* Gábor a *Magyar Nemzetben* cikket írt erről a dologról és *Szunyogh*ról becsmérlően nyilatkozott. A fiatal

joggyakornok, aki a híres bihari dzsentrí Szunyogh-családból való, ma provokáltatta Úgront Wertheimstein Ernő és Dornreich István báró útján. Úgron megbízottai Hoitsy Pál és Okolicsányi László, akik holnap ülnek össze az ellenfél segédeivel.

— **Anyakönyvvezetők kinevezések.** Aradmegye főispánja Dehelán Adorjánt a sikulai, Csörtin Jánost a kerületi anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető helyettesé nevezte ki.

— **Községi jegyzők, mint végrehajtók.** Az új adótörvény javaslat sem menti föl a községi jegyzőket az adóvégrehajtások végzésétől, noha több ízben, emlékiratokban is kifejezték az ez iránt való óhaját. Most a vármegyék körében mozgalom indult meg az iránt, hogy maguk a törvényhatóságok kérjék az országgyűléstől ennek a visszásságnak a megszüntetését.

— **Helyszíni szemle a Nemzeti Színházban.** Budapestről jelentik: Az állandó színházvizsgáló bizottság, tegnap a Nemzeti Színházban oly szerencsésen végződött tűz okainak megvizsgálása céljából, ma délután egyenyed 4 órakor a Nemzeti Színház épületében helyszíni szemlét tartott. A bizottság tagjai voltak Almády Géza elnök, Reisz Rezső dr. jegyző, Eckermann Ede, Quittner Zsigmond, Steinhardt Antal, Szabó József, Wellisch Alfréd, Ziperovszky Károly, Rózsavölgyi Antal VIII. ker. előjáró, Markefki István mérnök, Markovits Imre, Eberling István műszaki tanácsos és Scurbroszky Szaniszló tűzoltó főparancsnok. A színház igazgatósága megállapította a helyszíni szemle alapján, hogy holnap már előadást tarthatnak. Ma még nem lehetett, mert rövid zárlattól tartottak az átázott villamos huzalok miatt. Holnap a „Falusi verebek”, holnapután „Antonius” helyett „Cyrano de Bergerac”-ot hozzák színre.

— **Nők nem énekelhetnek a templomban.** Egy amerikai főpap Canevin pittsburgi püspök ezt a kérdést intézte Rómába:

— Megengedhető-e, hogy a nők a templomi énekkarban a férfakkal vagy külön csoportot alkotva, az Egyesült Államok szokása szerint énekeljenek.

Válaszul Merry del Val bibornok-államtitkár a következőket írta:

— A Szentatya semmiképp sem engedte meg, hogy a nők a templomi énekkarban részt vegyenek és hasonló engedély híre minden alapot nélkülöz. A Szentatya akarata az, hogy a Sacra Congregatio Rituum határozatait az Egyesült-Államokban épp oly híven megtartsák, mint másutt.

— **Ujabb földrengés.** Bécsből jelentik: A csász. kir. meteorológiai és geodinamikai központi intézet seismografiai készülékei ma reggel 5 óra 59 perc 29 másodperckor kezdődő középerős földrengést jeleztek mintegy 1600 kilométer távoból. A földmozgás maximuma 0.1 ingakilengés mellett 6 óra 2 perckor, vége 6 óra 15 perckor állt be.

Messzinából jelentik, hogy ott kigyuladt az egyetlen érintetlen s jó állapotban lévő épület, a Benézi-palota, amely martaléka lett a tűznek. Reggio de Calabriában ma újabb földrengést észleltek, különösen a déli órákban. A lakosság még mindig rémülködik, mert azt hiszi, hogy a nagy katasztrófa megismétlődik.

— **Halálozás.** Az Első Újszentannai Takarékpénztár Részvénytársaság főalapítója és 25 éven át elévülhetetlen érdemeket szerzett igazgatója tagja, id. Scherer János január 17-én d. n. 3 órakor, életének 75-ik évében elhunyt Újszentannán. Az elhunytat kiterjedt előkelő rokonság gyászolja.

— **A második anyakönyvvezető.** Biharvármegye főispánja, Glac Antal, hogy a nőknek is tért engedjen a közhivatalokban, Pappmész

biharmegyei község anyakönyvvezetőjévé Szikszay Dezső jegyző feleségét nevezte ki. E kinevezés ellen aligha támad antifeminista háborgás a férfiak körében, mert Szikszayné havi fizetése kerek tíz korona.

— **Bíróválasztás.** E hó 18-án volt Orcyfárván a bíróválasztás. A legnagyobb rendben történt választás győztesei a következők: I. bíró Leichmann Miklós, II. bíró Scheidt Fidé. Pénztáros: Fisch Miklós. Gyám: Scheidt József. I. esküdt Kierer Miklós, II. Frank Miklós, III. Adam József, IV. Haurer János.

— **Török férfi temetése — zsidó szertartással.** Resicabányáról jelentik: Az itteni társórházban agyhártyagyulladásban szombaton meghalt Kavasin Hamid 27 éves ileki mohamedán vallású bosnyák gyári munkás. Halála előtt az volt az óhajta, hogy zsidó rítus szerint temessék el. A resicabányai zsidó hitközség pár év előtt drága pénzért szerzett temetőt a román resicai községtől és így nem volt hajlandó ingyenes sírhelyet adni az elhunyt mohamedánnak. A község előljárósága tehát a kat. temetőben jelölt ki sírhelyet. A temetési szertartás a lugosi rabbi engedélyével zsidó rítus szerint történt s a resicai kántor végezte.

— **Vasuti szerencsétlenség.** Münchenből táviratozzák: A bécs-párisi gyorsvonat a München melletti Rosenheim közelében belerohant egy tehervonatba, amely előtte haladt. Nyolc teherkocsi összetört. Emberéletben nem esett kár.

— **Tolvaj csemeték.** A tel nyomora az utcára kergeti a sok felügyelet nélkül tengődő gyermeket, aki a nagy nyilvánosság előtt nevelődik tolvajjává, betörővé. Valóságos bandákba állanak össze az aszfalt eme páriái s egy gyakorlott vezér utmutatása szerint, egyszersmid a vezér javára lopnak ott ahol csak alkalom kínálkozik. Éles Armin fűszernagykereskedésének a kirakatát akarta egynéhány tolvajcsemete megdézsmálni. Bamulatra méltó szimattal lesték ki, mikor nyitják a kirakat üvegablakát s alig, hogy egy néhány másodperere távozott a cég alkalmazottja a minden izes falattal megrakott kiállítás mellől, már vagy tíz kéz nyult a szem és szájat ingerlő tárgyak után. Nem sikerült a lopás, mert a hirtelen megjelent segéd láttára szétrebbentek az alig hét-nyolc esztendősbörtön-töltelék jelöltek. Egy sarokkal odébb összegyűjtötte őket a rendőrség előtt is ismeretes vezérük s vezette őket újabb cserkészetre. A kirakat fosztogatási kísérlet miatt még csak eljárást sem lehet ellenük indítani, mert nem ütközik semmiféle paragrafusba, a vezetőjüket azonban felelőségre vonja a rendőrség.

— **Rejtélyes betörések.** A Temesvárott szombaton délután elkövetett kirakatfosztogatás tettese még mindig ismeretlen. A rendőrség a legszélesebb körben folytatja a nyomozást, de a Délmagyarországi Gazdasági Bank tolvaját kézrekeríteni nem sikerült. Érdekes, hogy előző napon, pénteken, Lugoson történt hasonló betörés, ma pedig Nagybecskerekéről érkezik hír egy rejtélyes betörésről. Nincs kizárva, hogy a három betörés között összefüggés van és a tettes ugyanaz. A temesvári rendőrséghez érkezett távirati értesítés szerint ma éjjel Nagybecskereken kifosztották Dániel Andor ottani kereskedő üzletét, ahonnan hatszáz korona értékű bélyeg- és váltó-ürlapot és hatszáz korona készpénzt vittek el. A tettesnek eddig nincs nyoma. A betörő nagy ügyességgel és nagy szerencsével dolgozott mindhárom esetben.

— **Öngyilkos leány.** Zilzer Jakab, budapesti ékszerész, akinek a Rákóczi-úton 6. sz. alatt van az üzlete, Rákos-Szentmihályon lakik családjával. Tegnap reggel Zilzer Jakab leányának, a tizennyolc éves Olgának heves ösztetése volt anyjával, aki idegbajos. A leány atyjával bejött a fővárosba. Itt egy Rákóczi-úti üzletben revolvert vásárolt, még a délelőtti folyamán visszament haza és a villa egy félreeső helyén szájába lött. A szerencsétlen leány életveszélyes sérüléseket szenvedett, a mentők hozták be Budapestre, a Rókus-kórházba, ahol ma reggel nyolc órakor meghalt. A leány menyasszony volt és rövid idő múlva meg-

tartották volna esküvőjét egy budapesti magánhivatalnokkal.

— **A beteg asszony ötlete.** Párisból írják ezt a hihetetlenül hangzó esetet: Egy szegény külvárosi asszony súlyos belső bajban szenvedett, amelyen csak operációval lehetett segíteni. Az asszony hozzátartozói egy kiváló sebészhez fordultak, az orvos azonban kijelentette, hogy addig nem nyúl a beteghez, míg meg nem fizetik az operációért járó kétszáz frankot. Hiába volt minden könyörgés és hivatkozás a család szegénységére, az orvos kellehetetlen maradt. Félőrai tárgyalás után a beteg asszony elszaladt a szomszédhoz és meghozta a kívánt összeget. Most már semmi sem állta útját a műtétnek. Az orvos kitünően végezte munkáját s a beteg megkönnyebbülten halálkódott. Mikor az orvos elbuesuzott betegétől s felakarta venni drága prémes télikabátját, észrevette, hogy eltűnt. Kérdőre vonta a házigazdát, aki megvallotta neki, hogy elvitte a szomszédhoz és kétszáz frankért zálogba csapta. A kétszáz frankot pedig odaadta a doktornak. Dermesztő hideg volt és az orvosnak nem volt mit mást tennie, mint visszaadni a honoráriumot, hogy a télikabátját kiválthassa vele. A szomszéd azonban még tíz frank kölcsöniját követelt, amit szintén meg kellett a doktornak fizetni.

— **Forgalmi akadályok.** A magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetősége a következőket közli: Hófűvés miatt a borsavölgyi h. é. vasut összes vonalain az összes forgalom előreláthatólag január hó 19-éig beszünttetett. — Hófűvés miatt a neulupkow-cisnai kis vasuton az összes forgalom további intézkedésig beszünttetett.

— **Tombola a tanítók bálján.** Az aradi tanító testületek segélyalapjának vezetősége kéri a jószívű közönséget, hogy február elsején tartandó jótékony célu táncestélyre tombola tárgyakat adományozzon. A szíves adományokat bármely iskola tanítótestületéhez kerik küldeni.

— **Hol készül modern fénykép?** Korszerű modern fényképek elősmert legjobb hírű műterme, Kossak es. és kir. udv. és kamara-fényképésznel. (Weitzer J.-u. 3. sz.) 541

— **Szabó-féle pármái ibolya-szappan** a szappanok ideálja. Rendkívül kellemes, lágy habzása, finom ibolya illata s bőrpuhító hatása olyan, hogy egyetlen külföldi szappan sem versenyezhet vele. Készíti: Szabó Béla piperezappangyáros Miskolcon. Darabja 80 fillérért kapható minden gyógyszerárban s jobb divatáru kereskedésben. Főraktár Aradon Vojtek és Weisz drogériájában. 47

— **Likör aromák** kitünő likörök előállítására; — házilag — Vojtek és Weisznál. 171

Ma, szerdán Kovács és Novotny éttermében nagy ezüst-tombolaestély.

Tombola-jegy 60 fillér.

Az ezüst tombolatárgyak ma délután 6 óráig a **Butorszövetkezet** kirakatában megtekinthetők.

TÖRVENYKEZÉS.

§ **A jegyző váltója.** Bonyolult váltópörben hozott ma ítéletet az aradi büntető törvényszék. Bartos Ferenc almáskamarási jegyzőnek egy 1200 koronás váltója volt Zuckerman Izidornál; ezt a váltót Engelsdorfer Ferenc zsírálta. A váltó pörre került, amely alkalommal Engelsdorfer átvette a váltót olyan formán, hogy ő lett az elfogadó és így magára vállalta az egész váltó összegét. A váltót azután eladta Strichler Jánosnak, akitől Dorogi Antalhoz került az okirat. Miután Bartos valamiképpen rendezte a váltó ügyét, a királyi ügyészség az eredeti váltó eltüntetése miatt megvádolta Engelsdorfert és két társát sikasztás címén. A törvényszék ma tárgyalta az ügyet és egyáltalán nem talált semmi bűnt a vádlottak cselekedetében, azért föl is mentette őket.

§ A pénzügyi titkár sertései. Irtunk arról a mulatságos pörről, amelyet Szakács Lajos, aradi pénzügyi titkár ellen indított Nagyszeben városa 300 korona megtérítése végett. A pörben ma volt tárgyalás Eles Simon járásbíró előtt. Szakács kijelentette, hogy nem téríti meg Nagyszeben városának a négy sertésre költött kukorica árát, mert az ő akarata ellenére vitték el az állatokat. Különbösen is neki kára volt abból, hogy a sertéseket elvitték tőle és ezért viszontkeresetet indított Nagyszeben ellen. Eles Simon bíró az ügyben nem hozott ítéletet, hanem több tényállítást bizonyítását rendelte el.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Zenekedvelők Egyesülete közvéleményének felemelése és az egyesületi zenedének városi zenedévé szervezése iránti kérvény előkészítő tárgyalására kiküldött bizottság e hó 21-én csüt. d. u. 5 órakor értekezletet tart.

(*) A világi kaszinó e hó 17-én délután tartotta évi közgyűlését. A szokásos jelentések után a tisztújítás következett. Örökös díszelnökké választották: Bohus László és Lajos bárók. Elnök: Török Árpád, ig. elnök: Török János, jegyző: Tefert Ferenc, pénztáros: N. Molnár László, ügyész: Czeyka Zdenko dr., háznagy: Stéger Vendel, könyvtárnok: Deák Sándor. Választmányi tagok: Bódi József, Faragó István, Fegyvernek Albert, Krasánszky Péter, Molnár Jakab, Nagy Dezső, Németh Károly, Valerian József.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

= Az osztrák-magyar bank tanácsulása. Bécsből jelentik: Az osztrák-magyar bank főtanácsának mai ülésén, amelyen lovag Bilinski titkos tanácsos, bankkormányzó elnökölt, Pranger udvari tanácsos, vezértitkár jelentést tett a mérlegnek a számvizsgálók részéről történt átvizsgálásáról és előterjesztette a közgyűlés elé terjeszteni szándékozott vezértitkári jelentést, amelyhez a főtanács hozzájárult. Pranger vezértitkárnak a legutóbbi hét üzleti eredményeiről szóló jelentéséből kiemelendő, hogy a két állam hitelműveletei a hazai pénzügyviszonyokra annyiban nem maradtak minden befolyás nélkül, amennyiben a magánkamatláb erősen emelkedett és csak mintegy 1/4 százalékkal jegyez a jelenlegi bankkamatláb alul. Az utóbbi hét egy másik eseménye volt a londoni bankkréta emelése, amelynek hatását a mi deviza piacunk annyiban ellensúlyozta, amennyiben, különösen londoni cégek nagyobb mennyiségű sorsjegyet vásároltak, miáltal a devizák árának emelkedése megakadályozható volt. A két állam előbb említett hitelműveletei azzal a következménnyel jártak, hogy a bankkal szemben támasztott pénzigények az utóbbi héten a múlt évvel szemben némileg emelkedtek. Különösen a bécsi főintézethez benyújtott váltók sokkal jelentéktelenebbek voltak, mint a múlt évben. A vezértitkár még a bankmellékelyek viszonyairól és forgalmáról és ezen intézményeknek a két állam pénz- és hitelforgalma szempontjából való gazdasági értékéről tett jelentést.

= Szakelőadások. Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület által, a földművelésügyi miniszter támogatásával 1909. évi február hó 6-án Aradon a vármegyeház nagytermében rendezendő szakelőadások sorrendje a következő: Délelőtt fél 10-től fél 11-ig Lisznyai Damó Tihamér miniszteri osztálytanácsos, Szalay Dezső és Katona Béla műszaki tanácsosok fejtették az öntöző csatornákról, különös tekintettel az arad-esanádi területek öntözésére. Fél 11-től fél 12-ig Baross László főhercegi uradalmi intéző előadása a mag nemesítéséről és az ezzel kapcsolatosan tett külföldi tanulmányutjáról. Fél 12-től fél 1-ig Gyárfás József, az aradi növénytermelési kísérleti állomás vezetőjének előadása a szárazság elleni védekezésről. Az előadások után az előadottakat vita tárgyává teszik. Az előadásokon az összes érdeklődő gazdákat szívesen látják.

Ujaradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ujarad, január 19

Az időjárás roppant változó s egyben rendellenes. Még tegnapelőtt tavaszi jelleget öltött, tegnap hidegre fordult s ma enyhe volt. A mezőgazdasági állapot az újabb jelentés szerint tűrhető.

A gabonaüzlet irányzata szilárduló.

Elkelt a mai piacon:

300 mm. buza	12:00—12:30
300 mm. tengeri	6:10—6:20
Rozs	9:30—9:40
Zab	7:60—7:80
Arpa	7:40—7:50

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, január 1.

Kínálat gyenge, vételkedv elegendő. Amerika 3/4-el magasabb. Szilárd, 10 fillérrel magasabb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Deli zárlat	2 órai zárlat
Buza áprilisra ...	12.73—12.74	12.67—12.68
Tengeri májusra ...	7.26—7.27	7.24—7.25
Rozs áprilisra ...	10.5—10.06	10.00—10.01
Zab áprilisra ...	8.51—8.52	8.48—8.49
Buza 1909 októberre ...	10.62—10.83	10.40—10.81
Rozs októberre ...	9.05—9.16	9.00—9.01

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

P. Zs. Kristyór. Nem kell közelebbi cím. Anélkül is megkapják a levelet.

IDEGENEK ARADON.

— Január 19. —

Fehér Kereszt szálloda. Drexler Ignác miniszteri számvizsgáló Budapest. — Kelemen Sándor utazó Budapest. — Vihely Lajos miniszteri tiszt Budapest. — Mitsch Rezső uradalmi intéző Barakony. — Holstein Kálmán gazdálkodó és neje Rába. — Hajnal Mór utazó Budapest. — Müller Géza mérnök Budapest. — Frankfurter Zsigmond utazó Budapest. — Boda L. Pal utazó Budapest. — Ferenczi Ferenc utazó Budapest. — Szilágyi Kálmán szolgabíró Nagylak. — Ritter Tivadar ezredes Szeged. — Léyai J zsef gazdálkodó Arpadon. — Hoistein Jenő könyvelő Budapest. — Delfin Samu utazó Budapest. — Neszményi Lajos utazó Budapest.

Központi szálloda. Vajda Lajos utazó Budapest. — Kürti Kornél utazó Budapest. — Varga Antal kereskedő Budapest. — Grünberger Mór utazó Budapest. — Philipp Zoltán birtokos N.-Pél. — Katona Fülöp utazó Budapest. — Komlós Arnold utazó Budapest. — Erdélyi István utazó Budapest. — Grünvald B. utazó Budapest. — Pollák Győző dr. ügyvéd Nagybecskerek. — Baum János vasuti vendéglős és neje Püspökladány. — Szemkó Miksa utazó Szeged. — Zala Odön utazó Budapest. — Schwerger Lajos ügyvédjelölt Borosjenő. — Lekits Miksa utazó Fehértemplom.

Vas szálloda. Schlesinger Jakab utazó Brád. — Östereicher Mór utazó Budapest. — Ifj. Braunner Mór utazó Budapest. — Manro J zsef plébános Csermő. — Köbl József utazó Budapest. — Kohn József utazó Budapest. — Balogh János vasuti tisztviselő Arad. — Kánya Sándor utazó Bécs. — Röth Samu kereskedő Brád.

Pannonia szálloda. Ehling Gáspárné magánzónó Szekesut. — Krämer István gépész és neje Szeged. — Gerther Henrik ékszerész Brád. — Wass János földmívelő Paulis. — Winkler Arthur gazdász Paulis.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1909. évi január hó 20-án:

B) bérlet.

B) bérlet.

Szerelmeskedés.

Színmű 3 felvonásban. Irta: Schnitzler A. Fordította: Révész Ferenc

S Z E M É L Y E K :

Weiring Hans Varnay Jenő.	Keiser	Delly Lajos.
Krisztina	Harmah J.	Benkőné
Schlager Mici Körössi Juci.	A ferj	Ditrői Mór.
Loheizer	Martoufi R	Bizza Pirosva

Közdete este 7 óra felrakor.

Előkelőbb izr.

566

ügynököt

keresek kinek vidéken vagy hatáskörében volna egy olyan rendezett viszonyok közt élő **mezőgazdász**, hol a szülők még munkaképesek és 3—4 felnőtt gyermekük van, kik női esetleg férfi munkában nekik az életvezetésben segédkezhetnének. Arról van szó, hogy egy 70 és 85 éves háza-párnak 30 és 40 óta birtokában levő évente 6—7000 forint tisztán jövedelmező husipart termelő üzlete — viszsza vonulása miatt — eladásra és az átvevő az eladó által egy hosszabb időn át annak rendes vezetésébe bocsátta sek. Az üzlethez 7—8000 forint szükséges Erre vonatkozó megkeresések Nagy Sándor nyomdai igazgató Pécs. címzendők

Mindaddig felülmulhatatlan!

A Maager W.-féle

valódi tisztított

Csukamájolaj

Csak akkor valódi, ha a háromszögű üveg a csalt szalaggal (sárga papíron vörös fekete nyomással van ellátva.

(hatóságilag védett kiadásban.)

sárga üvegenként 2 kor.
fehér - 3 kor.

Maager Vilmostól

Bécs. 491

1909. óta Ausztriába és Magyarországra általánosan bevezetve.

Tanárok és orvosok előszeretettel rendelik.

Kapható a legtöbb gyógyszerárban és drogueriarban

Főlerakat és szétküldés Ausztria-Magyarország részére:

W. MAAGER, WIEN.

III.3., Heumarkt 3.

Utánzások törvényileg üldözöttek. Aradon kapható: Gutóri Földes Kelemennel

DIAMANT FERENC

villanyvilágítás, telefon és csöngő berendezés
Arad, Atzél Péter-utca 2.

(a színház főbejáratával szemben, Bohus-udvar.)
Telefon-szám 595.

Gáz- és villanylámpák,
csillárok, legjobb minőségű
gáz, villany, benoid
izzótüstök, izzólámpaszemek,
rechaud-k acetylen égők, üveg-
felszerelések: hengerek, ernyők,
tulipán és gyöngyök, szerelési
anyagok legolcsóbb árakban és
kivitelben. 227

Használt

ólom

megvételre kerestetik

APRO HIRDETÉSEK.

AKINEK

keresettség bizon

házasférfya, aszaltóra, szilvesztőre, könyvelőre, tegedre, ispánra, gazdaságra, aricságra, csellőre, kerítésre.

kulcsára, gazdaságra, szakácsnőre, szobaiénára, hazi- vagy irodaszolgáira, pénzbeesőre, házmesterre, stb.-re van szükség

AKI

berbeadni kíván

stricot, kassát, padásterületet.

kocsit, lovat, halászatot, telket.

AKI

eladni kíván

szort, szingorát, vort, gyümölcsöt, szobát.

üzletet, műhelyt, lakást stb., vagy

AKI

széleskörű vésél vagy berbeadni, stb. járóll keresel;

AKI

valamely állást betölteni kíván; segítségnyújtást érve, ha az

ARADI KÖZLÖNY Kiseb hirdetései

DELICE Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé más nem szivhat. SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHUVELY.

Keresek megvételre Gáspár Ferenc Utazás a föld körül című 6 kötetes utazási művet. Ingusz I. és Fia könyvkereskedő, Arad

Ugyes ügynökök magas jutalék mellett felvétetnek az Első Leánykiházasító Egylet m. sz. Gyermekek és Életbiztosító intézet aradi főig. nökségénél. Színház-épület. 538

Kiadó Erzsébet-köruton 80. sz. I. emeleten egy külön bejáratu utcai szoba előszobával. Értekezhetni ugyanott 12-től 2 óráig. 500

Kisebb ház nagy telekkel a Boros Béni-tér, Szabadság tér, Andrassy-ut vagy annak közelében megvételre kerestetik. Ajánlatokat „Nagy telek” jellegével a kiadóhivatal továbbítja.

Rongált dobozu levélpapirokat, minden elfogadható árban árusítok ki. Üzleti könyvek gyári raktára. Alkalmi vételek könyvek és hangjegyekben. Játékkártyák árusítása. Kerpel Izsó könyv-, zenemű- és papirkereskedése, kölcsönkönyvtára és zeneműkölcsonzó intézete, Aradon. 262

Hirdetmény. Arad szab. kir. város tanácsa ezennel közhírré teszi, hogy a m. kir. honvédelmi miniszterium által elrendelt loasztályozás a folyó évben április hó 19-én és 20-ik napján fog megtartatni és pedig annak, hogy április hó 19-én a belváros, Sarkad és az Erzsébetváros részekben levő lovak, április hó 20-án pedig Gáj, Ségá külvárosokban és a tanyákon található lovak lesznek a nagyvásártéren működő vegyes bizottság elé vezetendők. Arad szab. kir. város tanácsának 1909. évi január hó 9-én tartott üléséből. A városi tanács

Téli menetrend Magyar kir. államvasutak.

Table with columns: Allomások, Budapest-Arad, Arad-Budapest, III-1 ASG, II-1 AAO, III-1 ASG, II-1 AAO, III-1 ASG, II-1 AAO, III-1 ASG, II-1 AAO. Lists stations and train times.

Table with columns: Allomások, Arad-Budapest, Budapest-Arad, III-1 ASG, II-1 AAO, III-1 ASG, II-1 AAO, III-1 ASG, II-1 AAO, III-1 ASG, II-1 AAO. Lists stations and train times.

Table with columns: Arad-Temesvár-Józsefváros, Temesvár-Józsefváros-Arad, Allomások, Arad, Új-Arad, Németh-Ságh, Vinga, Orczyfalva, Mercsifalva, Szt.-András, Temesvár-Jv., III., Arad. Lists stations and train times.

Table with columns: Törvis-Arad, Arad-Törvis, Allomások, Törvis ind., Új-Arad (6), Alvincs (6), Szászváros (6), Piski (6), Déva (6), M.-Illye (6), Szoborján (6), Berzova (6), Mollova-O. (6), M.-Rudn (6), Baracska (6), Paulis (6), Gyepk. Múz. (6), Mánditár (6), Glogovác (6), Arad (6). Lists stations and train times.

Table with columns: Arad-Törvis, Törvis-Arad, Allomások, Arad ind., Glogovác, Călcăuș, Gyepk. Múz., O.-Paulis, Pankos, Baracska, M.-Rudn (6), Mollova-O., Konop, Berzova, Szoborján, Zam., Mar.-Illye, Déva (6), Piski (6), Szászváros (6), Alvincs (6), Új-Arad (6), Gyepk. Múz. (6), Mánditár (6), Glogovác (6), Törvis (6). Lists stations and train times.

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

DEPILLOR**HAJVESZTŐ.**

E csodahatású szerrel minden oly helyről, a hol a hajnöves alkalmatlan, mint arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. Ára utasítással 1 korona.

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul

a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. Nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű.

Ára utasítással 70 fillér.

Ovakodjunk az utáztatoktól. Csak olyan készítményt tessék elfogadni, ahol „Anagallin” szó látható.

Fagyviszketegségeknek

biztos megszüntetésére,

Fagydagának

gyors elmulasztására kitűnő hatású szer a

„Frigin” (törv. védve.)

Egy füveg ára ecsettel együtt — 70 fillér.

Vigyázzunk a „FRIGIN” névre.

Ideális, legjobb, legtartósabb amerikai

Gummi-óvszer**NEVER.**

6 darab egy eredeti fémdobozban 2 korona.

A fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárban

191

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

A híressé vált villanypörköltön pörkölt

Palermó pörköltkávé**Dürr Gusztáv**

fűszerkereskedéséből.

Ezen kávé közkedveltsége folytán ma már minden háztartásban nem szabad, hogy hiányozzék, úgy fekete kávénak, mint tejes kávénak rendkívül szapora és kiadó. Illata és aromája páratlan, jobb kávé ennél nem létezik. $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ kilós eredeti blombázott csomagolásban kapható. Naponta friss pörköltés.

Friss készlet.

finom fűszer és csemegeárunkban,

friss érkezésű déli gyümölcsök, Datolya, malaga, Smyrna füge, cukros és Sugatirozott gyümölcs, Csokoládé és Caramel, szalon fondant és foures bonbonok.

Különféle francia vegyesbonbonok diszes dobozokban a legolcsóbb kivittől a legfinomabb minőségig.

Eredeti angol és belöldi rumok, Cognac és likőrök. Friss gyümölcsök, Bordeauxi szilva és friss ananász. Teák eredeti Assann, imperial és király keverék, Pecco, Mandarin és Schuchon fajok.

Lerakata a Törley József és Társa-féle hírneves Talisman és Casino sec, Louis Francois Co.-féle, Transylvania, Vin-brut, Monopol jegyű hírneves pezsgőboroknak.

Idényben mindenféle vadak és leölt, tisztított szárnyasok legolcsóbb árakon. 185

Dürr Gusztáv csemege, fűszer és pezsgőbor üzlete

A városházzal szemben.

Városi és megyei telefon szám 118.

Cataniai vérbélű narancsok megérkeztek.

Elsőrendű üzlet.

Pesti Hazai Első Takarékpénztár

nyereménykötvényei

H U Z Á S !

1909. február 5-én, főnyeremény 300000 K.

1909. június 5-én, főnyeremény 300000 K.

1909. október 5-én, főnyeremény 600000 K.

Ajánlom a pesti hazai első takarékpénztár egyesület nyereségkötvényeit, készpénzfizetés mellett, a budapesti tőzsdén jegyzett árfolyamon (ma ca 105 korona.)

Előleget 90 koronát nyujtok minden darabra 6% kamattal.

Goldschmidt Sándor

banküzlete, ARAD.

Könyvkötészetünkben

egy ügyes fia

tanulónak

3 korona kezdőfizetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

1 1909. g. sz.

Hirdetmény.

Közhírré tesszük, hogy az általi szőlővesszőszaporító és oltványtelepeken termelt szőlővesszők és oltványok eladására vonatkozó feltételek a hazai szőlőbirtokosok által a városháza 104 sz. szobájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Arad, 1909. évi január hó 18.

Löcs Rezső, tanácsnok

mezőgazdasági bizottság elnöke.

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI

ÜVEGCISZOLÓ-, MŰVEGEZŐ- ÉS TÜKÖRGYÁR

ARADON, V. PÉCSKAJ-UT 17.

TELEFON 525.

TELEFON 525.

1908. október 21-én szerdán megkezdte üzemét.

Elvállalja: Csiszolt és sima tükrök, rézbe-foglalt és egyéb művegezesek, modern kirakat berendezések, edzett üvegtáblák, velencei tükrök stb. gyors és jutányos elkészítést. Régi tükrök új fonsorozása mérsékelt árak mellett.

361

Vendéglő haszonbérlet.

Báza fürdőben a „Tulipán” vendéglő összes berendezésével árverés útján egy vagy több évre haszonbérbe adatik. Szóbeli árverés a községi irodában 1909. évi január hó 30 án délelőtt 10 órakor.

1909. évi január hó 29-éig zárt írásbeli ajánlatok is adhatók be, melyek a szóbeli árverés után fognak felbontatni.

Bánatpénz 200 korona

Az árverési feltételek a községi irodában betekintethetők.

557

A községi előljáróság.**Globusz**
fémisztító
kivonat

minden más tisztítószert felülmul

5063-1.